

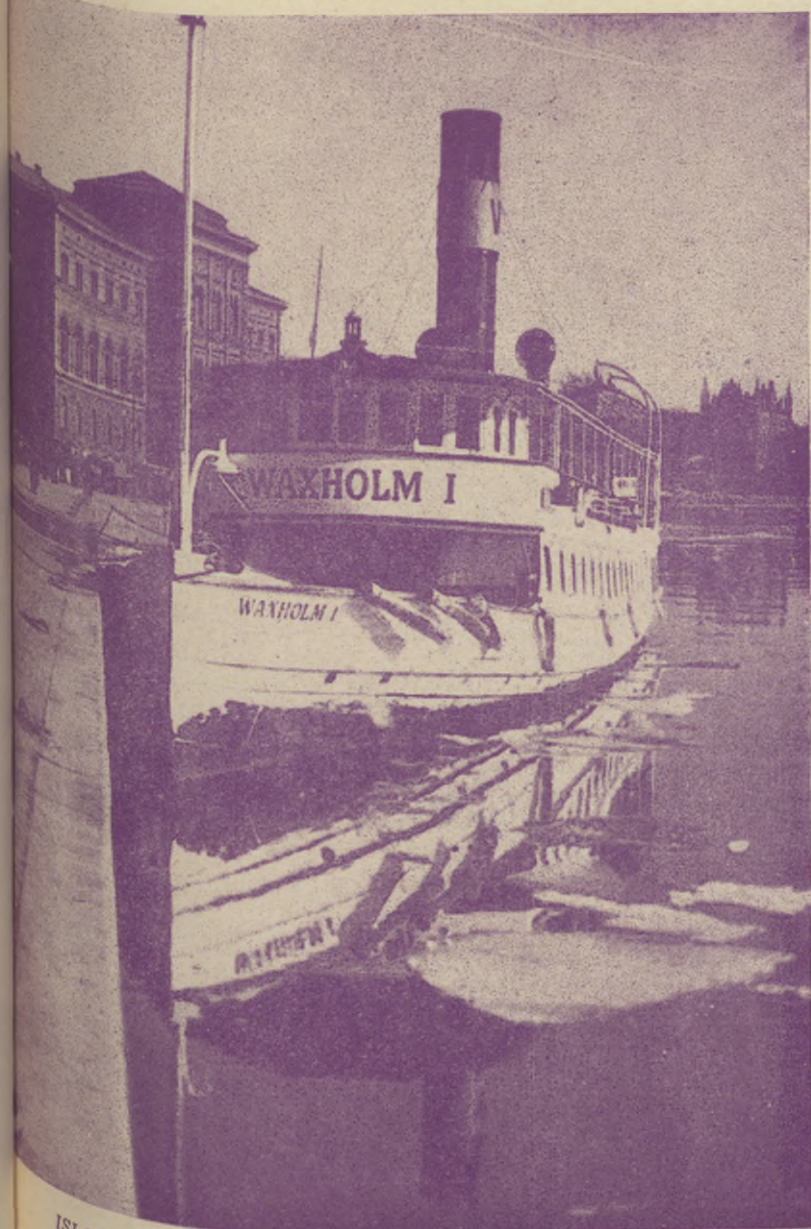
Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

ISLOSSNING

(Foto: Text & Bilder)

LÄS I DETTA NUMMER:

Ledare:

ETT VÄLBEHÖVLIGT
PÅPEKANDE

★

Fattigvårdsinspektören:

DE LUNGSJUKA BÖRA
ÄGNAS SÄRSKILD
OMTANKE

★

Med. d:r HARALD ERNBERG:

NÅGRA ORD OM KNÖL-
ROS OCH DESS BETYDELSE

★

KRISEN LÄGGER HINDER I
VÄGEN FÖR YRKES-
SKOLAN

★

NOVELLER

★

SOCIALA BREVLÅDAN
TUBERKULOSBEKÄMPARE VIII
BILDSIDA - HANDARBETSSIDA
KORSORD - SCHACK
KRONIKA - PATIENTERNAS SPALT

N:r 3 - Mars 1942

Pris 35 öre

Moderna Svenska Gardiner

★

A.-B. Ludvig Svensson
KINNA

Sävsjö Sanatorium

PRIVATSANATORIUM FÖR LUNGSJUKA.
(Beläget å Småländska höglandet)

Modern utrustning. Moderna bekvämligheter, varmt och kallt vatten. Särskilt toaletttrum i de flesta rum.

Prospekt erhålles under adress Sävsjö.

Patienter emottagas även för kortare tids vård, t. ex. under väntetid till annat sanatorium eller för eftervård.

Avgifter Kr. 10:—16:50 pr dag.

Överläkare: Doktor Åke Björklund, tel. Sävsjö 260.

STOCKHOLM

Vackra ENRUMSMÖBLER i ek och björk
Kompletteringsmöbler, Mattor, Sängklä-
der, Gardiner, Armatur m. m.

CONRAD ÄHLBERG
7 Bryggaregatan Telefon 23 04 75
BILLIGA PRISER - KREDIT ORDNAS

I F A

ETT NAMN ATT MINNAS
då det gäller porträtt- och interiörfoto-
grafering, förstoringar m. m.
DROTTNINGGATAN 114, STOCKHOLM
Tel. 30 19 82. Vard. 9—6, sönd. eft. överensk

Hilma Johansson, FISKHANDEL

31—32 Östermalms Saluhall
STOCKHOLM

Telefoner 62 51 40 - 61 04 71 - 61 25 26

AKTIEBOLAGET

R. & H. LUNDIN

STOCKHOLM 4
Telefoner 49 45 80—49 45 81

Specialaffär i tarmar.

Dagligen alla sorters Slaktavfall — färskt
och lättsältat.

Maskinavdelning för charkuterimaskiner
Utställning och kontor:

LILLA NYGATAN 4, STOCKHOLM
Telefoner: 20 05 89 — 21 15 22.

Vart Ni går i världen

så blir vandringen lätt i SKODON av

KEMBELS HANDMETOD

Butik: Drottninggatan 65

köp ekonomiskt —
köp kontant

**KOOPERATIVA
MÖBELAFFÄREN**

Klarabergsgatan 42 Telefon 20 25 01

O. MÄRTENSSONS Bilverkstäder

HÖGBERGSGATAN 32

Tel.: 40 98 24 — 40 98 34

Automobil-, Smides- & Mek. arbeten

STOCKHOLM

Fällbara Strykbräden 4:25
Ärmstockar, klädda med stöd 1:35
Knivlådor 3 fack 0:75, 4 fack 1:15
Mattpiskare, fjäderstål 0:50
Diskställ, trä 1:65
Zinkbaljor, 37 liter 7:50
100-tals andra artiklar billigt

OSKARSONS LAGER
Kungsgat. 70, Hornsgat. 8, STOCKHOLM

TAPETER

A.-B. Rudolf Björklund & Co

Malmtorgsgatan 8 — STOCKHOLM
Affären grundad 1855

Telefoner:

10 17 20, 10 17 21, 10 17 22, 10 17 23

OSCAR ROOS - LACKFABRIK
Högbergsgatan 11

Tel. 43 24 20 Bostad Nytorgsgatan 33

Tillverkningar av alla förekommande sor-
ter SIGILLACK.

Offert sändes på begäran.

Allt inom järnvarubranschen

A.-B. JOHN WALL

STOCKHOLM

PRESSVERKTYG

L. S. THÖRN

Fixturer. Svarvningar. Pressningar.

Massfabrikationer utföras.
Moderna arbetsmetoder! Precision!

Hudiksvallsgatan 4 Telefon 31 46 34
STOCKHOLM

STOCKHOLM

FISKAFFÄREN

Fleminggatan 101 — Telefon 50 46 36

REKOMMENDERA S!

Prima varor: Fisk, Frukt, Grönsaker,
Konserver till billigaste priser. Delikat
fetsill. God sandjordspotatis.
Fisk rensas och hemsändes. Ring 50 46 36!

Medlemskap i statsunderstödd

SJUKKASSA
är en ekonomisk tillgång, som Ni ej kan
undvara. Skydda Eder själv och Eder
barn genom inträde i ortens
erkända sjukkassa.
Sedan Ni fyllt 40 år är det för sent!
**ÖSTRA SVERIGES ERKÄNDA
CENTRALSJUKKASSA**
Drottninggatan 17 — STOCKHOLM
Tel. 11 87 54

BORAS

ELEKTRISKA INSTALLATIONSÄFFÄREN

Sven Häggström - tel. aff. 100 58, bost.
117 33. Utför: Kraft- och belysningsin-
stallationer, lokaltelefoner och ringled-
ningar. Försäljer: Material och glödlam-
por. — Reparationer. — Entreprenör för
Borås Stads Elektricitetsverk

Vid behov av fotografering
Kom ihåg

Atelier Wallander & Wernlund

Stora Brogatan 7 Telefon 142 01
Inlämna Edra filmrullar för framkallning
och kopiering hos oss

Axel Högberg — Rörläggarfirma

Utför: Värme- och Sanitetsanläggningar
av alla slag. Ång-, Kok- och Tvättan-
läggningar. Program och kostnadsförslag
på begäran. Tel. bost. 121 54, förråd
Magasinsgatan 131 32.

GYNNA ANNONSÖRERNA!

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

MARS 1942

Utkommer en
gång i månaden
5:te årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Telefon 41 39 99 Postgiro 154420
Kocksgatan 15, Stockholm

Ägare:
DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND.

Ett välbehövligt påpekande

Att de lungsjukas nödläge under det senaste krisåret ytterligare skärpts är ställt utom allt tvivel. Nya ransoneringsåtgärder av viktiga livsmedel, minskade ransoner av vissa varor, brist på andra icke ransonerade, minskningen av fetthalten i mjölken och höjda livsmedelspriser ha samverkat här till. Många lungsjuka, som för sin försörjning äro beroende av fattigvården och som redan innan dyrtiden satte in levde på svältgränsen, ha icke erhållit någon kompensation för de stegrade livsmedelspriserna och den ökning av hushållsbudgeten, som en genom ransoneringsåtgärden nödvändig övergång till dyrare, icke ransonerade livsmedel, medfört. Situationen för de lungsjuka är mera kritisk än någonsin och detta medför genom den risk för ökad tuberkulosfrekvens detta innebär, ett allvarligt hot mot vår folkhälsa.

Vi ha för år 1940 kunnat konstatera en kraftig nedgång i tuberkulosdödligheten, jämfört med år 1936. Våren 1941 medförde en topp i kurvan över tbc-fallen, förmodligen beroende på att genom inryckningarna till militärtjänst så många kommo under läkarkontroll. Senare har ingen ökning kunnat direkt påvisas. Detta är i och för sig tillfredsställande, men man måste akta sig för att till dessa fakta knyta några falska förhoppningar. Krisens inverkan på tuberkulosfrekvensen kan inte omedelbart avläsas i kalla siffror. Särskilt gäller detta ifråga om barnen. Det är i uppväxtåren motståndskraften mot tuberkulos måste grundläggas, det är då tuberkulosinfektionen äger rum för att aktiveras kanske först många år senare.

Vi ha tidigare i denna tidskrift påpekat hur föregående världskrig medförde en katastrofal ökning av

tuberkulosfrekvensen i de flesta länder i Europa. Det krig, som nu rasar genom världen, har redan i flera länder hunnit sätta tydliga spår i detta avseende. Man har redan kunnat konstatera ökning av tuberkulosfallen i bl. a. Finland, Frankrike, Belgien och Tyskland. I tyska läkarvetenskapliga tidskrifter har en viss dr G. Seiffart publicerat ett föredrag, hållet någon gång i somras. Enligt detta har tuberkulosen i Tyskland ökat från 60,000 fall år 1935 till 73,000 år 1940 eller med inte mindre än 21 procent!

Om man betänker, att tyskarna ifråga om vissa livsmedel har t. o. m. större ransoner än vi och att ökningen tillskrives bristen på livsmedel, som undergrävt motståndskraften hos folket, måste ovanstående siffror för oss vara ett allvarligt memento. Vill vi bevara vår folkhälsa, måste vi mobilisera alla ekonomiska och moraliska krafter för att om möjligt förebygga en ökning av tuberkulosfallen i Sverige.

Då de lungsjukas försörjning till stor del ombesörjes av de kommunala myndigheterna, landets fattigvårdsstyrelser, åvilar dessa i detta nu ett mycket stort ansvar. Detta har även insetts av statens fattigvårdsinspektör, som nyligen i ett cirkulär till landets fattigvårdsstyrelser understrukt vikten av att dessa i rådande tidsläge ägna särskild omtanke åt de lungsjuka i kommunerna samt att läkarnas föreskrifter angående vård, arbete och bostad noga följes. Detta fattigvårdsinspektörens initiativ är ett steg i rätt riktning. Det är att hoppas att cirkuläret — som återgives på annan plats i detta nummer — ger anledning till en omprövning av de lungsjukas understödsbehov. Detta vore önskvärt icke minst i många landskommuner.

J. S—n.

KO UR pressen

En viktig sak.

Genom de till följd av knappa livsmedelsresurser i Finland uppkomna problemen med avseende å särskilt barnens hälsoförhållanden ha vi även i Sverige fått en ordentlig tankeställare angående riskerna i denna kristid. Allt vad man känner till från utlandet vittnar om hur nödvändigt det är att med skarpaste uppmärksamhet följa utvecklingen framför allt hos barnen och ungdomen, när knapphet råder i försörjningshänseende. Tuberkulosen ligger på lur och väntar på rov i dessa tider, om man icke passar väl på, skriver Västernorrlands Allehanda, som rekommenderar en allmän och fortlöpande läkarkontroll över skolbarnen.

I Stockholms stadsfullmäktige väcktes nyligen en motion, undertecknad av samtliga kvinnliga ledamöter, som påyrkade en snabb undersökning av eventuellt behövliga åtgärder för att möta krisens skadeverkningar. För att icke göra någonting i blindo i denna fråga, är man tvungen att skaffa sig möjligheter att bedöma, om krisen överhuvudtaget har några menliga inverknings och i så fall när dessa först kunna skönjas. Detta är icke en så enkel sak, som vi kanske i förstone föreställa oss. Visserligen hör man från många håll, att ännu kunna vi icke spåra några skadeverkningar. I själva verket äro dock dessa påståenden icke detsamma som bevis. Alldeles tvärtom. Med stort intresse avvaktas, vilka resultat initiativet i Stockholm så småningom skall leda till.

Det vore säkerligen nyttigt, om medicinalstyrelsen kunde få i uppdrag genom exempelvis socialdepartementets och ecklesiastikdepartementets gemensamma försorg att planlägga en användbar metod för hela landet ifråga om dylika undersökningar. Ty detta är en viktig sak. Mycket viktigt.

Samtliga barnsanatorier ha nu radio

De Lungsjukas Riksförbund har skänkt och förmedlat apparater

Alla barn på barnsanatorier och tuberkulosbarnhem i landet kunna nu lyssna till Farbror Sven på torsdags-eftermiddagarna och till allt annat roligt och vackert i radio. För något år sedan fick Farbror Sven allt som oftast brev från små sanatoriepatienter, som inte hade tillgång till radio och som därför måste försaka barnprogrammen. Med anledning härav beslöt De Lungsjukas Riksförbund att anskaffa radioapparater till de barnsanatorier, som saknade sådana, och till den fond, som instiftades för ändamålet skänkte red. Jerling i Radiotjänst en summa, som han mottagit i honorar för sin artikel om Barnens brevlåda i Status julknummer. Denna artikel gav f. ö. anledning till att ett par av våra prenumeranter vände sig till Riksförbun-

Olämplig propaganda.

I den nya tidskriften "Friskt Folks" första nummer återfinnes ovanstående reproduktion av en propagandaaffisch om infektionsrisken för barn betr. tbc. Bilden, som talar för sig själv, utgör ett beklämmande uttryck för en tanklöshet och omdömeslöshet, som man inte hade väntat från ansvarigt håll. Avsikten med affischen är givetvis i högsta grad lofvärd: att klargöra smittorisken för tuberkulos, när det gäller spädbarn, men man måste fråga sig, om detta inte kunde ha skett på ett mindre klumpigt sätt. Den lungsjuka damen på bilden har framställts som en fasaväckande spökfigur; man kommer närmast att tänka på en spetälsk, som med avsky avvisas av representanten för "det friska folket".

Den stora allmänhet, som inte närmare reflekterar över eller är insatt i frågan om smittorisken vid tuberkulos får otvivelaktigt den uppfattningen, att alla lungsjuka äro "farliga" för alla människor. Sanningen är väl i stället att just de personer, vars tuberkulos upptäckts och behandlats äro mindre farliga för sin omgivning än den stora kategori människor, som gå omkring med en "oupptäckt" tuberkulos och sprida smitta bland sina medmänniskor. Dessa senare ha ej som den f. d. sanatoriepatienten lärt sig att skydda sin omgivning för eventuell smitta.

Bacillskräcken behöver sannerligen inte ytterligare uppammas — vad vi snarare behöva är en effektiv propaganda mot just den obefogade bacillskräcken.

det för att få adresser till sådana barnsanatorier, som saknade radioapparater. På så sätt placerades bl. a. en begagnad men utmärkt radiomottagare på "Hälsan" i Mörsil. Den skänktes av tandl. C. G. Mjögäck i Stocksund och kom fram just lagom till julen, säkerligen till stor glädje för barnhemmets små invånare. Genom en cirkulärskrivelse till samtliga barnsanatorier i landet förfrågade vi oss, vilka som saknade radioapparater. Det befanns utom ovannämnda "Hälsan" vara Landstingets barnhem i Mariefred och Lindesbergs barnhem. Dessa ha nu från Förbundet erhållit var sin ny 5-rörs Radiolamottagare.

Så att nu kan som sagt alla barn på barnsanatorier i landet runt lyssna på Barnens brevlåda.
(Se bildsidan!)

Kristiden lägger hinder i vägen för nationalföreningens yrkesskola

Ingen riksdagsbehandling i år. — Spenshult ånyo aktuellt?

Den av Sv. Nationalföreningen mot tuberkulos föreslagna yrkesskolan för lungsjuka torde av allt att döma ej heller vid årets riksdag komma att bli föremål för behandling. Nationalföreningen har nämligen — sedan f. generaldir. Hugo Elliot nu slutfört sin utredning i frågan — beslutat ta sig en funderare på saken.

I ett uttalande för Östersunds-Posten framhåller gen.-dir. Elliot, att man funnit tidsläget mindre lämpligt för igångsättande av ett så omfattande byggnadsföretag. Det rör sig ju här om byggkostnader på en och en halv miljon kronor, och det kan vara vanskligt att sätta igång med ett sådant i dessa osäkra tider, då det råder brist på en hel del material och priserna äro höga. Gen.-dir. Elliot har undersökt olika möjligheter för yrkesskolans förläggning, bl. a. i Östersund, Sundsvall, Sollefteå och Härnösand men anser sig f. n. inte kunna ingå på till vilket resultat han kommit. De kommunala myndigheterna på samtliga dessa platser ha visat stort intresse för yrkesskolans förläggning till resp. städer. Ursprungligen hade man som bekant tänkt sig en ombyggnad av Spenshults sanatorium för ändamålet, och då planerna ändrats till förmån för Norrland, beror detta på att en yrkesskola visat sig särskilt önskvärd i denna landsända, där det klientel framförallt torde vara att finna, som är i behov av en dylik skola, nämligen arbetare i sådana tunga yrken som flottnings- och skogsarbete.

Att planerna på yrkesskolan "ställts på framtiden", som Östersunds-Posten uppper, torde emellertid innebära en viss överdrift framhåller gen.-dir. Elliot vid ett samtal med Status. Nationalföreningen vill endast tänka över saken med hänsyn till de nya svårigheter, kristiden ställt i vägen för dess förverkligande.

Även dr J. Lundquist i Sv. Nationalföreningen mot tuberkulos betonar att projektet ingalunda skrinlagts men skall bli föremål för ny prövning av Nationalföreningens styrelse. Våra utfästelser till statsmakterna om att bestrida byggkostnaderna, stå givetvis fast, säger dr Lundquist.

Hur ställer man sig då till frågan i Socialdepartementet?

Vi ha ännu inte fått del av Nationalföreningens senaste utredning i frågan säger statssekreterare Tage Erlander, men vi ha på omvägar hört, att en nybyggnad under innevarande kristid skulle komma att ställa sig alltför dyrbar. Det är därför tänkbart att vi måste rekommendera Nationalföreningen att återgå till det ursprungliga förslaget, nämligen Spenshultssanatoriets ombyggnad till yrkesskola. Läget bleve i så fall naturligtvis betydligt sämre, men kostnaderna skulle nedbringas väsentligt.

"Fattigvårdsstyrelserna böra ägna särskild omtanke åt de lungsjuka"

Önskemål: Tillräckliga understöd, lämpligt arbete, goda bostäder

Statens fattigvårdsinspektör skriver till landets fattigvårdsmän

Som bekant utsände 1939 efter framställning från De Lungsjukas Riksförbund dåvarande statens inspektör för fattigvård och barnavård, Otto Wangson, ett cirkulär till landets fattigvårdsstyrelser, vari de lungsjukas särskilda understödsbehov påpekades. Detta initiativ att hos de socialvårdande myndigheterna framhålla vikten av att de lungsjuka beredas en så god eftervård som med nuvarande sociallagstiftning är möjligt, har nu fullföljts av hr Wangsons efterträdare i Socialstyrelsen, byråchefen Ali Berggren, som i ett nytt cirkulär till landets fattigvårdsstyrelser understrukit betydelsen av att fattigvårdsstyrelserna i rådande tidsläge ägna särskild omtanke åt de lungsjuka i kommunerna samt att läkarnas föreskrifter ang. vård, arbete och bostad noga följas.

Fattigvårdsinspektörens cirkulär, som ingår i "Meddelanden från Kungl. Socialstyrelsens byrå för Fattigvårds- och barnvårdsärenden m. m. nr 86, jan. 1942", är av följande lydelse:

I meddelande nr 76 (juli 1939) uppmanade statens inspektör för fattigvård och barnavård fattigvårdsstyrelserna att vid utmätande av understöd till lungsjuka personer taga all möjlig hänsyn till de medicinska och psykologiska faktorer, genom vilka denna grupp av understödstagare måste ställas i särklass. De lungsjuka måste sålunda erhålla en bättre och näringsrikare kost än övriga understödstagare. Även beträffande deras bostäder böra särskilt höga krav på hygien uppställas.

Dödligheten i tuberkulos har visserligen sjunkit och den för år 1940 publicerade siffran 0,71 per 1,000 invånare är den lägsta hittills i Sverige. Nu rådande dyrtid med ransonering av viktiga näringsmedel och bränslebrist medför emellertid, att individernas motståndskraft minskas, varför stor risk föreligger, att sjukdomen åter ökar, varigenom antalet dödsfall ävenledes kommer att stiga. En ökning av antalet platsansökningar till sanatorierna har redan kunnat konstateras.

Kampen mot lungtuberkulosen måste, för att bli effektiv, i största möjliga utsträckning inriktas på att förebygga sjukdomen. Speciellt viktigt är, att de som redan vårdats för sjukdomen, icke genom umbäranden av olika slag i allt för hög grad utsättas för risk för

(Forts. å sid. 14.)

Man torde i varje fall — framhåller statssekreterare Erlander slutligen — knappast kunna vänta sig proposition i frågan till innevarande riksdag.

Antituberkulosarbetet landet runt

Tuberkulosen på retur i Bohuslän.

Tuberkulosen i Bohuslän är på retur, konstaterar dr Erik Forsgren vid Svenshögens sanatorium. Endast 1,7 proc. av alla i fjol röntgenfotograferade barn i länet ha befunnits vara i behov av sanatorievård, vilket är den lägsta procentsiffran som iakttagits. Den innebär en betydande förbättring sedan 1933.

Det kan nämnas, att 5,099 barn tuberkulinundersöktes och att 608 av dessa reagerade för tuberkulin. 377 av dessa röntgenundersöktes och 45 genomlystes, 56 voro visserligen i behov av kolonivård eller fortsatt övervakning men endast 7 behövde omedelbar sanatorievård.

Mjölken håller tbc. på avstånd.

Dr Forsgren hade tydligen gått till verket med minutös noggrannhet när han undersökt barnen. Han har tagit reda på vad de äta o. s. v. På tal om mjölkdrickandet, så säger han, att mjölken är det allsidigaste "skyddsfoodoämnet", som höjer motståndskraften mot tuberkulos. 1933 var det 21 procent av alla tillfrågade barn som drucko 4 glas mjölk eller mer om dagen. I fjol var det inte mindre än 45 procent, och den sistnämnda siffran är den bästa som hittills erhållits. Detta tror dr Forsgren beror på upplysning, propaganda och skolbarnsbespisningen. På sista åren har också bristen på kaffe gjort att folk tvingats att köpa mjölk i stället, vartill kommer livsmedelsrabatternas förbilligande inverkan. Dr Forsgren ser här ett samband mellan den ökade mjölkkonsumtionen och den starka minskningen av tbc. På tal om kaffe så har det värsta kaffemissbruket upphört sedan 1933. Men från 1940 till 1941 har ingen märkbar förbättring inträtt, för så vitt inte kaffets ersättande med surrogat skall anses innebära en dylik. Surrogaten, som framställs genom rostning av alla möjliga produkter, ha emellertid ett högst tvivelaktigt värde för hälsan och säkerligen inte det penningvärde som får erläggas för dem. Nu är tiden inne anser dr Forsgren, att vänja barnen av med kaffemissbruket. 6 procent av de tillfrågade barnen drucko i fjol mer än tre koppar kaffe om dagen. 1933 var det 29 procent, så man ser att kaffet börjar ta slut.

Tuberkulosdödligheten.

Som i föregående nummer av denna tidskrift meddelades avledet under 1940 4,484 personer i tuberkulos i Sverige. Denna

siffror betecknar en nedgång i tuberkulosdödligheten sedan 1936, då 5,834 personer avledet i tbc. Under perioden 1936—1940 har antalet döda i tuberkulos på landsbygden sjunkit med 1,045 och i städerna med 305. På 1,000 invånare kommer under femårsperiodens sista år en dödlighet av 0,71 mot 0,93 under dess första år.

Inom de olika länen växlar promillesiffran högst avsevärt. Lägsta talen visas av Södermanlands län med 0,41, Jönköpings 0,44 samt Skaraborgs med 0,46 promille.

Calmettevaccination vid Stockholms folkskolor.

Vid Stockholms folkskolor ämnar man i vår komma igång med Calmette-vaccination mot tuberkulos i avgångsklassen meddelar överläkaren vid folkskolorna, dr Gunnar Svedenius. Först skall emellertid slutföras den omfattande extra undersökningen av skolbarnen för att utreda, om de tagit skada av krisförhållandena. Denna undersökning gäller barnens allmänna hälsotillstånd och särskilt frågan, om de få tillräcklig och lämplig mat.

Redan nu är tuberkulinprov obligatoriskt för alla barn i första och fjärde klasserna. Därmed får man fram de barn, som redan äro tuberkulinpositiva och de behöva ju icke vaccineras. Det är de negativa fallen, som behöva den ökade motståndskraft mot sjukdomen, som vaccineringen innebär. I fjärde klassen bruka omkring 15 procent av barnen vara tuberkulinpositiva, medan procenten i avgångsklassen ökat till 25 proc.

Dispensären viktigare än vanligt i kristid.

För ett år sedan, närmare bestämt den 15 mars 1941, inrättades en centraldispensär i Nyland dit distriktsdispensärerna kunna sända sina patienter för undersökning. Det första verksamhetsåret visar att centraldispensären fyller ett stort och trängande behov — omkring 100, ja, ända upp till 140 undersökningar företagas där varje månad. Tyvärr ser det ut som om lungtuberkulosen är stadd i ökning i det område, för vilket centraldispensären är till, nämligen Hotings, Junsele, Sollefteå, Nylands, Kramfors och Härnösands distriktsdispensärer.

— Jag har en känsla av tydlig ökning i tuberkulosfallen, yttrar centraldispensärens läkare dr Hans Arvedson, Nyland. Det är givet, att en hel del faktorer och därvidlag mera tillfälliga sådana kunna inverka på kurvan. Sälunda har militärtjänsten utan tvivel inverkat en hel del.

Centraldispensären i Nyland har otvivelaktigt en stor uppgift att fylla, särskilt under en kristid som denna, framhåller dr Arvedson slutligen.

På förekommen anledning

meddelas härmed att

Tidskriften Status är

De Lungsjukas Riksförbunds enda officiella organ.

Överskottet å tidskriften tillfaller Förbundet — som är en sammanslutning av landets patient- och konvalescentföreningar — och disponeras utslutande av Förbundsmötet, som utgöres av ombud för dessa föreningar.

Hittills har medel anslagits till bl. a. understöd åt konvalescentföreningar, studier vid sanatorierna, och radioapparater vid barnsanatorier.

På 5 dagar

botas mjäll med
SEBUSAN
SVAVELTINKTUR
å 2:50 och 4:50 pr flaskan

Några ord om knölros och dess betydelse

Av med. dr Harald Ernberg

När det gäller hälsa och sjukdom finns det symtom eller rent av sjukdomstillstånd som man kan kalla för varningssignaler. Signaler som varsko oss: Här är någonting på tok, tag Er i akt! Den abnormt förhöjda kroppstemperaturen, febern, är exempelvis en sådan varningssignal, som på så sätt kan ha sin nytta med sig.

Det finns också sjukdomar, som kunna varna för eller förebygga ett annat och måhända allvarligare sjukdomstillstånd än själva sjukdomen ifråga själv. Detta nämligen om det vill sig illa och vederbörande ej tar hänsyn till varningen d. v. s. ej sköter sig.

Ett ganska allmänt känt exempel på detta är lungsäcksinflammationen. Den är som bekant i de flesta fall en sjukdom av tuberkulös natur. Vanligen går den över efter ett jämförelsevis kort förlopp. Men senare kan ibland grundsjukdomen, tuberkulosen, bryta ut under andra och besvärligare former nämligen som lungtuberkulos, lungsot.

Det finns en annan sjukdom som har en likartad betydelse och det är den sjukdom som kallas knölros.

Även denna sjukdom är visserligen ej i alla men i de flesta fall av tuberkulös natur. Det är framförallt genom svensk vetenskaplig forskning som detta sedan ett par decennier blivit klarlagt. Sjukdomen är visserligen — åtminstone ej i vissa delar av landet — lika vanlig och därför kanske ej lika känd som lungsäcksinflammationen och dess natur. Men den är långt ifrån ovanlig. Det kan måhända vara av intresse att höra något om denna sjukdom och dess stora praktiska betydelse.

Knölros har alls ingenting att göra med ros eller rosfeber. Inte heller med bältros. Ingenting annat än namnligheten.

Knölros uppträder med följande symtom. På underbenens sträcksidor och ibland även på underarmarnas sträcksidor visa sig röda eller blåroda fläckar eller "knölar" från en ärtas till en tvåkronas storlek eller större. Dessa knölar eller bulor äro på underbenen ofta ömmande. Samtidigt härmed i de flesta fall feber och stundom hög feber. Någon gång smärtor i ryggen eller nacken och kanske litet hosta. Särskilt hos vuxna ibland smärtor i benen. Efter några dagar eller kanske först efter veckor — nya skov av fläckar kunna visa sig — blekna fläckarna av och knölarne försvinna, temperaturen sjunker mer eller mindre snabbt ner till den normala.

Förr ansåg man att denna sjukdom på något sätt var

släkt med den reumatiska febern, detta väl sannolikt därför att smärtor kring knä- och fotleder ibland finnas. Eller också ansåg man den vara en sjukdom för sig av okänt ursprung.

Men på senare år har uppfattningen om att sjukdomen i regel är en yttringsform av tuberkulos slagit igenom.

Själv har jag arbetat med att söka klargöra denna sjukdoms natur. Det kan måhända intressera att höra något om vissa av de iakttagelser som så småningom förde mig på rätt spår.

Det var bland annat följande. Vid ett ingående studium av ett flertal fall visade det sig att efter utslaget eller knutornas försvinnande det kvarstod en feber ibland några dagar ibland längre tid. Åtminstone i vissa fall berodde således icke febern enbart på utslaget utan också på någonting annat. Av flera skäl kom jag att misstänka att den väsentliga orsaken till febern och för övrigt orsaken till hela sjukdomen fanns på en helt annan plats i organismen än i huden.

Röntgenundersökningar av lungorna visade någonting överraskande. Undersökningar av denna art hade vid knölros ej tidigare blivit systematiskt gjorda.

Dessa röntgenundersökningar visade nu — undersökningarna utfördes på barn som hade knölros — att körtlarna vid lungroten, de s. k. hiluskörtlarna, voro förstörade samt att de och deras närmaste omgivning voro förändrade på ett sådant sätt — detta sammanställt också med vissa andra iakttagelser — att det måste vara fråga om en tuberkulos i dessa körtlar. Sådana röntgenundersökningar på det ena barnet efter det andra, som hade knölros, visade att sådana förändrade, och på ett karaktäristiskt sätt förändrade lungrotskörtlar, var regel. Således inte bara i de fall där en feber kvarstod efter knutornas försvinnande utan även i de andra fallen. Hos vuxna med knölros, bör jag tillägga, kan bedömandet av om lungrotskörtlarna äro förstörade av vissa skäl vara svårare.

Även flera andra omständigheter bekräftade, som jag antydde, att orsaken till utslaget eller knutorna i de flesta fall verkligen är en tuberkulos. Symtomen från huden, utslaget eller knutorna, äro de mest i ögonen fallande symtomen, men de äro ej de viktigaste, ej de väsentliga.

Jag kunde vidare visa en annan sak. Genom dels ett studium av röntgenplåtarna dels genom att följa dessa

patienters vidare öden dels slutligen genom ett skärskådande av en del andra omständigheter blev det klart att knölros i en stor grupp av dessa fall innebär tuberkulos i ett mycket tidigt stadium. Detta är givetvis en sak av icke ringa praktisk betydelse.

Praktiskt viktiga resultat av denna forskning äro sålunda bl. a. följande:

För det första är en riktig diagnos betydelsefull. Med detta menar jag icke endast att diagnosen knölros riktigt ställes utan också ett uttrönande av om man kan vara säker på eller har grundad anledning misstänka att symtomen äro ett uttryck för en tuberkulos.

Vidare — och detta är en viktig sak: är det fråga om tuberkulos är den tuberkulösa sjukdomen ej avklarad i och med att utslaget försvinner och temperaturen blir normal. Sjukdomen finns kvar och kan fortsätta närmast i de lymfkörtlar — vanligen vid lungroten men ibland på andra ställen i kroppen — där den är lokaliserad. Följaktligen kan en läkare efter undersökning, som regel kombinerad med röntgenfotografering, giva förhållningsorder om huru länge patienten bör hålla sig till sängs och sedermera eventuellt på annat sätt sköta sig.

Vid knölros är det som sagt oftast fråga om tuberkulos i tidigt stadium, som ej har fortskridit till lungtuberkulos, till lungdot. På detta stadium är sjukdomen i regel godartad. Utsikterna till en utläkning äro således goda. Men vill det sig illa och detta betyder särskilt om vilan och efterskötseln ej blir tillräckligt lång, kan senare en verklig lungtuberkulos utveckla sig eller någon annan form av tuberkulos yppa sig.

Detta betyder vidare att ofta knölros är liksom en signal att en person blivit smittad med tuberkulos och denna tuberkulos ger sig till känna bl. a. genom utslaget just vid samma tidpunkt som patienten i fråga börjar reagera positivt för tuberkulin. Detta dock ej alltid. I en del fall uppträder knölros i ett senare stadium av den tuberkulösa sjukdomen.

Just detta att knölros ofta uppträder vid ett tidigt och vid ett alldeles bestämt tidigt skede av en tuberkulös sjukdom, är en omständighet av betydelse. Den vetenskapliga forskningen har nämligen ådagalagt att man härigenom i vissa fall kan bedöma tuberkulosens inkubationstid d. v. s. bedöma hur lång den tid är som förflyter mellan smittotillfället och den tidpunkt vid vilken de allra första symtomen uppträda.

Att knölros för den sjuke själv kan vara en betydelsefull varningssignal är klart.

Men uppträdandet av en tuberkulös knölros särskilt av denna tidiga typ har ur praktisk synpunkt en betydelse även av annan art.

Sjukdomen tyder nämligen då på att den sjuke vid en viss, ganska nära liggande tidpunkt blivit smittad med tuberkulos. Den vanligaste orsaken till smitta är att vederbörande kommit i kontakt med eller någon tid levat tillsammans med en lungsjuk person, en person med öppen lungtuberkulos.

Nu är det icke så alldeles ovanligt att en människa har en sådan lungtuberkulos utan att förstå det eller utan att veta det.

Uppenbart är då att vissa fall av knölros ge anledning till efterforskningar på denna punkt. Och ofta upptäckes på dett sätt en förut okänd smittokälla, d.

Tuberkulosläkarna ha kongressat i Stockholm

Intensifierad kamp mot tuberkulosen genom Calmette vaccination och skärmbildsfotografering.

På initiativ av Nationalföreningen mot tuberkulos hölls den 21 och 22 febr. en läkarkonferens i Stockholm med anslutning från ett stort antal läkare från hela landet.

Konferensen avhandlade de två för närvarande mest aktuella frågorna i kampen mot tuberkulos, Calmette vaccination och skärmbildsfotografering. Förhandlingarna leddes av generaldirektör Axel Höjer, professor Einar Key och sanatorieläkare Sigurd Berg.

I inledningsföredrag av professorerna Arvid Wallgren och Anders Kristenson samt förste stadsläkare Einar Rietz och i den därpå följande livliga diskussionen rådde full enighet om att Calmette vaccination är ett absolut ofarligt och synnerligen värdefullt skyddsmedel i tbc-kampen. Vaccinet bör få ökad användning. Förutom personer i smittofarlig miljö böra i första hand vissa kategorier vaccineras, såsom sjukvårdspersonal, personer som arbeta i barnavård, skolornas avgångsklasser samt värnpliktiga.

Skärmbildsfotografering diskuterades på söndagen. Diskussionen om skärmbildsfotografering inleddes av sanatorieläkare Erik Törnell, Borås, och doktorerna Oliver Axén och Olov Nelson. Även i denna fråga, som ingående diskuterades, voro meningarna odelade beträffande metodens stora möjligheter till en omfattande undersökning av hela folkgrupper.

Mötet uttalade som sin mening att såväl Calmette vaccination som skärmfotografering borde utföras med ökad intensitet och framlade önskemål att medicinalstyrelsen i samarbete med Nationalföreningen skulle utarbete närmare riktlinjer för denna verksamhet.

v. s. en person som går uppe och i arbete med smittosam tuberkulos, farlig således för sin omgivning t. ex. i familjen, bland arbetskamraterna, bland barnen i en skola o. s. v.

Själv har jag varit med om åtskilliga upptäckter, stundom förbluffande sådana, av detta slag.

Icke minst för arbetet vid dispensärerna, tuberkulosbyråerna, är givetvis detta en omständighet av stor praktisk betydelse.

Genom att en sådan person upptäckes gagnas närmast denna människa själv — hon får vetskap om en sjukdom, för vilken hon måste sköta sig — men även för denna persons omgivning är det av stor vikt att en ytterligare spridning av sjukdomen till andra hejdas.

På flerfaldigt sätt har sålunda klarläggandet av denna sjukdoms natur varit av betydelse både ur preventiv och framförallt ur praktisk synpunkt.

Efter en lång och kall vinter är vårsolen i år mer välkommen än någonsin. Ovan några soldyrkare vid Stads-
huset i Stockholm.

"Yxlografen" Kalle Andersson i Grisslehamn har avlidit, nära 90 år gammal. A. blev vid 50 års ålder dömd för tuberkulos och flyttade då ut till Grisslehamn. Ovan t. h. "Yxlografen" tillsammans med sin gamle vän Albert Engström.

Samtliga barnsanatorier, som saknat radioapparater ha nu fått sådana genom De Lungsjukas Riksförbunds försorg, bl. a. barnsanatorierna i Lindesberg och Mariefred. Ovan en grupp bild från barnhemmet i Lindesberg och t. v. tre små patienter från Mariefred.

V Å R B I L D S I D A

från FÖRBUNDSARBETET

RIKSFÖRBUNDETS PROPAGANDABROSCHYR

i eftervårdsfrågan, om vilken beslut fattades vid föregående årsmöte, är nu under utarbetande. Bidrag till densamma ha utlovats av bl. a. med. dr John Lundquist i Sv. Nationalföreningen mot tuberkulos, statens inspektör för fattigvård och barnavård, byråchefen i Socialstyrelsen Ali Berggren, professor S. Wahlund, sekr. i Pensionsstyrelsen Kurt Mauritzon, rektor S. A. Stahre i Brevskolan m. fl. Denna broschyr kommer att utsändas till landets alla fattigvårdsstyrelser, riksdagsmän och landstingsmän, läkare, fackföreningsfunktionärer m. fl. i en upplaga av 100,000 ex.

Förbundet räknar med att för denna stort upplagda propagandakampanj få ekonomiskt stöd från en del institutioner och har även vänt sig till de olika lokalavdelningarna med begäran om anslag. Sådana ha redan beviljats av bl. a. St. Ekebergs S. P. U., Axvall, Patientföreningen på Adolfsbergs sjukhus i Örebro, Föreningen för lungsjuka i Stockholm m. fl.

Vi vädja till de föreningar, som ännu ej behandlat anslagsfrågan att snarast möjligt göra detta.

DE LUNGSJUKAS KONVALESCENTFÖRENING I HÄLSINGBORG.

höll årsmöte den 3 febr. Föreningens ordf. Ivan Sandberg förklarade mötet öppnat och hälsade samtliga mötesdeltagare välkomna, särskilt de till årsmötet särskilt inbjudna från Kungshults Patientförening, hrr H. Bergstrand, C. Nilsson, och G. Persson. Härefter tog kvällens förhandlingar sin början och att leda dessa valdes Edvin Lund. Årsberättelsen upplästes och godkändes. Då revisionsberättelsen ej förelåg fullt klar bordlades densamma till föreningens ordinarie månadsmöte i mars. Till föreningens ordf. valdes, sedan förutvarande ordf. Ivan Sandberg bestämt av sagt sig återval inom styrelsen på grund av bristande tid, Eric Nilsson. Till kassör efter fru G. Wahlqvist, som även undanbett sig återval, valdes Nils Andersson. Styrelsen fick i övrigt följande sammansättning: vice ordf. Malte Nilsson, bitr. kassör Henning Jönsson, sekr. fr. Lisa Albertsson, vice sekr. Ture Grahn, samt till ledamot inom styrelsen utan funktion Herman Ramberg. Suppl.: Eric Magnusson, Vahlborg Nilsson och Vera Mickaelsson. Revisorer blevo Carl Norman och Vera Nilsson med Åke Jönsson och Håkansson som suppl. Till tidningskommissionär valdes Gustav Nord. Föreningen har under det gångna året uppnått en hel del goda resultat. Här ibland kan nämnas att föreningen genom Jordbruksdepartementet erhållit 210 kg. smör samt 65 kg. ost att utdela till behövande konvalescenter inom föreningen. Föreningens julinsamling har inbringat något över 2,000:— och dessutom har

Konvalescentföreningar

anslutna till De Lungsjukas Riksförbund:

BLEKINGE LÄN: Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Blekinge Län, Box 95, Karlskrona. Ordf. Ragnar Andersson, Strömsberg, Spjutsbygd, kassör Arvid Mattisson, Ekholmsstrand 18, Karlskrona.

BORÅS: SÄLKO (Södra Älvsborgs läns konvalescentförening) Ordf. Hugo Flodin, Stenkilsgatan 1, Borås. Tel. 15066.

ESKILSTUNA: ELKÄ (Eskilstuna Lungkonvalescenter). Ordf. Manfred Norberg, Drakenskiöldsg. 7 (Tel. 44 67). Kassör Bertil Anderzon, Rosenfors, Skogstorp.

GÖTEBORG: Göteborgs Lungsjukas Centralförening, adr. Hertzia (Tel. 11 96 02) Expeditionstid: 10—13 och 15—17, lörd. 10—14.

HÄLSINGBORG: De Lungsjukas Konvalescentförening, Hantv.-g. 4, Hälsingborg.

KALMAR: Kalmar Konvalescentförening. Ordf. Carl Hellström, Ståthållaregatan 13. Sekr. Sigfr. Celandier, Box 731, Kalmar (Tel. 26 41).

KRISTIANSTADS LÄN: De Lungsjukas Förening i Kristianstads Län. Ordf. Martin Persson, Box 932, Hässleholm. Sekr. Elisab. Borg, Osby. Föreningsmöten hållas i april och aug. månader.

LANDSKRONA: Understödsföreningen för lung-tbc-sjuka i Landskrona stad, Lilla Strandgatan 15, Landskrona.

LULEÅ: Luleå Konvalescentförening ("Konscento") Ordf. Bertil Backman, Bergnäset, Luleå. Tel. 35 19 (säkrast mellan 18—19). Sekr. Göte Landström, Södra Strandgatan 27/29, Luleå. Lokal A, B, F. Föreningsmöten hållas 11 jan., därefter varannan söndag.

LUND: Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Lunds stad. Ordf. Ingvar Stenquist, sekr. Axel Mårtensson. Exp. L:a Fiskareg. 4 (Tel. 49 90) Expeditionstid: 12—14. Föreningsmöten hållas första tisdagen i varje månad.

MALMÖ: Understödsföreningen för Lungtbc-sjuka i Malmö stad, Almbacksgatan 2 B, Malmö.

MEDELPAD: Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening, Folkets Hus, exp. 3, Sundsvall. Ordf. Gottfr. Eriksson, sekr. Arthur Sandström. Exp. i Folkets Hus hålles öppen onsd. och lörd. 12—2. (Tel. 26 88).

STOCKHOLM: FLIS (Föreningen för lungsjuka i Stockholm), Kocksg. 15, Sthlm. Ordf. A. Fredin. Sekr. Maj-Britt Stern. Expeditionen Kocksg. 15 hålles öppen torsdagar kl. 19—21, månd. och onsd. 13—15. Tel. 40 65 71.

STOCKHOLMS NORRA FÖRORTER: "Sako" (Förening för sanatoriekonvalescenter i Sthlms norra förorter). Ordf. Bertil Forsström. Sekr. Geron Andersson. Tel. 28 36 21.

UPSALA LÄN: Upsala läns konvalescentförening. Ordf. Arne Karlsson. Sekr. Erik Jäll, Valsätra, Upsala.

ÖREBRO LÄN: Örebro Läns Patientförening.

föreningen från Den Lungsjukas Tidning i Malmö till jul erhållit 450 kr., som till jul utdelats till de mest behövande inom föreningen. Medlemsantalet inom föreningen var vid årets slut 75. Vid årsmötet vunno 5 nya medlemmar inträde. Föreningen beslöt att till Riksförbundet öka medlemsavgiften från 5 till 15 kronor.

Herr Bergstrand ifrån Kungshults Patientförening uttalade
(Forts. å sid. 12.)

Sociala Brevlådan

Tidskriften
Status
Stockholm.

Under ovanstående rubrik införs råd i sociala spörsmål av mera allmänt intresse. Denna rådgivning är för Riksförbundet ingalunda ny — vi ha sedan ett par år tillbaka brevlades utövat en omfattande rådgivning åt lungsjuka i fattigvårds-pensions-riksförsäkrings o. d. frågor. Då många av de problem, som sålunda underställts vår prövning varit av den art, att de kan tänkas intressera även andra lungsjuka, ha vi beslutat öppna denna avdelning i Status. Hit få alltså insändas frågor betr. fattigvårdsärenden, folk- och invaliditetspension, riksförsäkring, yrkesutbildning, familjebidrag m. m. Svaren lämnas utan avgift men vi förbehålla oss rätt att avgöra, om frågorna äro av den natur, att de böra besvaras i tidningen. Medicinska frågor besvaras ej. Frågorna skola vara försedda med avsändarens namn och adress samt märkta med signatur (avsändarens namn utsättes givetvis ej i tidningen) samt vara märkta "Sociala brevlådan", Tidskriften Status, Kocksgatan 15, Stockholm.

FAMILJEBIDRAG.

Svar till N. A.

Värnpliktig som ådragit sig kroppsskada under militärtjänstgöring och av Riksförsäkringen uppbär sjukpenning äger också rätt att uppbära familjebidrag så länge denna sjukpenning utgår. Ni har således att vända Eder till den familjebidragsnämnd, från vilken Ni senast åtnjutit familjebidrag, och inlämna ansökan om familjebidrag för det barn som Ni är försörjnings-skyldig.

FRÅN RIKSDAGEN

De lungsjukas extrarationer.

Folkhushållningsministern har i andra kammaren besvarat hr Jonssons i Alsen interpellation om större extra rationer till lungsjuka. Statsrådet framhöll att livsmedelskommissionens bestämmelser den 18 november 1941 att endast personer som lida av aktiv tuberkulos kunna erhålla extra tilldelning, ingalunda avsågo att skärpa villkoren för de lungsjukas rätt att erhålla extra tilldelning. Bestämmelserna voro föranledda av en undersökning rörande tillämpningen av då gällande bestämmelser. Denna undersökning gav vid handen att läkarna i ett stort antal fall givit bestämmelserna en alltför vid tolkning så att extratilldelningarna ökade på ett oroväckande sätt. Bl. a. beviljades extra tilldelning för sjukdomstillstånd som sedan åratall varit utläkta. En översyn ansågs nödvändig och därvid ändrades beteckningen "tuberkulos" till "aktiv tuberkulos" och beteckningen "magsår" till "pågående magsår". Som aktiv tuberkulos bör betecknas varje fall av tuberkulös sjukdom som icke med säkerhet kan betraktas som läkt. Bestämmelserna medge full hänsyn till interpellantens önskingar och någon ändring synes därför icke erforderlig. Statsrådet förklarade slutligen att bestämmelser om rabattkort för extra tilldelning av matfett till lungsjuka utfärdats i dagarna.

Tuberkulosbekämpare

VIII

Med. dr John Lundquist, överläkare vid Sollidens sanatorium, numera sekr. i Sv. Nationalföreningen mot tuberkulos.

Om honom skriver en av hans kolleger:

"Dr Lundquist är en lugn och saktlig man med gott förstånd och stor duglighet på sitt område. I Jämtland på det vackra Solliden har han tydligen trivts och funnit sig tillrätta i fjällen — där han vistats ibland på semesterresor med vandringar, skidloppning och sportfiske".

(Teckning för Status av Ernst Åkerblad.)

Dyrtidstilläggen på folkpensionerna.

I proposition föreslås att dyrtidstillägg på folkpensioner och invalidunderstöd, barnbidrag och blindhetsersättning skall för första halvåret i år utgå med extra månadsutbetalningar. Dessa skola äga rum i mars och juni.

Socialministern framhåller att det antal månadsutbetalningar, som närmast skulle uppväga levnadskostnadsstegringen, är fyra för hela året, motsvarande 33 1/3 procent av vederbörande förmåns årsbelopp. Emellertid har socialvårdskommittén föreslagit vissa ändringar i lagarna om folkpensionering och barnbidrag, bl. a. innebärande att avdragsfaktorn vid egen inkomst över visst belopp sänkes från 7/10 till 5/10. I samband därmed prövas i socialdepartementet även olika utvägar att ge förmånstagarna över huvud en mera rättvis kompensation för levnadskostnadsstegringen än den som nu tillämpade procentuella dyrtidstillägg innebär.

Dispensärverksamheten.

I första kammaren motionera hr Källman m. fl. om sådant tillägg i kungörelsen om statsbidrag till dispensärverksamhet för tuberkulosens bekämpande, att efter prövning av medicinalstyrelsen undersökning jämväl må kunna verkställas inom annat dispensärvårdsområde, där särskilda skäl därtill föranledda, naturligtvis i syfte att underlätta för behövande att få besöka en dispensär som ligger vederbörande närmast, exempelvis vissa länsbor att få undersöka sig i Uppsala i stället för vid Uttran eller i Norrtälje.

Från förbundsarbetet

(Forts. fr. sid. 10.)

sin och föreningens förhoppning om ett fruktbringande och angenämt samarbete. Bergstrand omtalade även att Kungshults julinsamling även i år givit ett gott resultat, vilket även tidningen "Jul på Kungshult" gjort. Förslag väcktes om att Patientföreningen på Kungshult gemensamt med Konvalescentföreningen skulle få till stånd en tidning. Frågan upptogs till behandling och beslöts tillsätta en kommitté på sex personer för att utreda densamma. Från konvalescentföreningen valdes i denna kommitté Herman Ramberg, Ivan Sandberg och Åke Jönsson.

Slutligen avtackade ordf. de avgående ledamöterna Ivan Sandberg, fr. M. Theolander samt Yngve Persson, som även undanbett sig återval på grund av bristande tid, samt fru G. Wahlqvist och utbringade ett fyrfaldigt leve för föreningen.

Ivan.

SAKO-NYTT.

Föreningen "Sako" sanatoriekonvalescenter i Sthlms norra förorter, höll på söndagen den 15 febr. sitt första egentliga årsmöte med samkväm på Pensionat "Elit" Sundbyberg.

Föreningens ordförande hälsade alla hjärtligt välkomna, gäster såväl som medlemmar. I synnerhet dagens hedersgäst, Erik Frithiof, Riksförbundets ordf., som även var närvarande vid föreningens startande och under det gångna året lämnat föreningen goda råd och upplysningar.

Under mötesförhandlingarna höll Frithiof ett uppskattat anförande över det svåra krisläge som nu drabbar landets lungsjuka.

Av verksamhetsberättelsen framgick, att föreningen i skrivelser och uppvaktningar till myndigheterna gjort framställningar om förhöjning av anslag och stöd vid lösandet av de lungsjukas eftervårdshjälp och socialvårdshjälp inom Sundbyberg, Solna och Spånga kommuner.

Föreningen har under det gångna året utdelat 500:- kr. till behövande medlemmar. Dessa medel ha erhållits, dels genom anordnandet av soaréer och dels genom julinsamlingsverksamhet tillsammans med Patientföreningarna vid Uplands-Väsby och Uttran.

Årsmötet beslöt antaga en arbetsplan på 6 mån. som avgående styrelse hade uppgjort. Jag skall här relatera de fem punkterna, vilka jag tror kan vara till nytta för andra föreningar.

Grupp bild av deltagarna.

Förbundsordf. i "talarstolen".

1. Bildandet av nya konvalescentföreningar. Föreningen tager som sin största uppgift att bilda ett antal nya konvalescentföreningar inom Stockholms län. Med kännedom om stämningarna bland de lungsjuka, som lämna sanatorierna vid Uttran och Uplands-Väsby bör föreningar bildas på följande platser: Norrviken-Tureberg med omnejd, Norrtälje med omnejd, för Södertälje med omnejd samt inom Nacka. Detta arbete bör bedrivas i intimaste kontakt med Riksförbundet och patientföreningarna vid Uttran och Uplands-Väsby.

2. Startande av lotteri för länet. En kommitté tillsättes för att utreda möjligheterna för startandet av ett lotteri för de lungsjuka inom Stockholms län. Denna kommittés verksamhet måste vara avslutad senast den 1 maj, då konkreta förslag skall ha tillställts styrelsen för Sako.

3. Anskaffande av passiva, stödande medlemmar. Föreningen måste tillföras passiva medlemmar, som ekonomiskt och moraliskt kunna stödja föreningens verksamhet. Vid denna arbetsplans utloppande måste föreningen ha tillförts minst 25 sådana medlemmar.

4. Anskaffande av prenumeranter å Tidskriften Status. Föreningen tar som sin uppgift att anskaffa lika många prenumeranter å Tidskriften Status som det finns medlemmar i föreningen den 15 febr. 1942.

5. Samarbete med FLIS. Sako bör söka åstadkomma ett intimt och fruktbringande samarbete med Föreningen för lungsjuka i Stockholm. I enlighet härmed anordnar Sako och FLIS gemensam utflykt under sommarmånaderna.

I styrelsen omvaldes Bertil Forsström, ordf., Geron Andersson, sekr., och Gunnar Nilsson, kassör, övriga ledamöter: Tor Akerstedt, omvald, Emma Andersson, nyvald, John Victorin, nyvald, och Astrid Hebel, nyvald. Revisorer blevo Herbert Andersson och Olof Pettersson.

Efter mötesförhandlingarna var det ordnat med thesupé och dans. För musiken svarade Erik Friman och den uppåtstående stjärnan Svea Bergsman, vilken även lockade deltagarna att stämma i med allsång. Stämningen var hög då Lili Marleines sjöngs unisont. Ett lyckat inslag i programmet svarade två styrelseledamöter för vilka föredrog en liten sketch handlande om när två f. d. san.-kamrater träffades. En av dem var medlem i Sako och den andra var litet fundersam om vad Sako kunde vara för något.

Ett uttalande gjordes att framföra föreningens hälsning till alla kamrater på länssjukhusen och kl. 23 avblästes kvällens underhållning.

Telefonhytten.

Vart ha trollen tagit vägen?

Av Fritz Stenlund

Motto: När klokheten kom till byn . . .

Jonte kolare satt en kväll i kolkojan och pratade med sina kamrater om det ena och det andra. Det var varmt och skönt inne i kolkojan, trots det, att det var gnistrande kallt ute och ett praktfullt norrsken sprakade på himlen. Elden brann på hällen och kaffepannan puttrade och sände ut en ljuvlig doft. Nog kan man trivas i en koja, även om den är liten och ligger ensam djupt inne i storskogen.

— Jag undrar, vart trollen tagit vägen, sade Jonte. Förr i tiden hade man kännning av dem ganska ofta. Hur många gånger hände det inte, att något gammalt hyggligt skogstroll kom och slängde upp kojddörren på vid gavel och väckte mej, när det var något på tok med milorna.

— Nu förtiden sker det aldrig någonting med milorna, sade Anders, som var yngst i laget. De moderna milorna är så konstruerade, att de nästan sköter sig själva. Man skulle alltså kunna säga, att trollen blivit arbetslösa.

— Möjligt, sade Jonte — men jag undrar, var trollen håller hus nu.

Om det funnits någon i laget, som bättre känt till sagornas troll och tomtar och älvor, så hade han kunnat berätta en hel del om den saken. Men det fanns inte, och därför kanske det är bäst att jag berättar, hur det hänger ihop med det hela, om ni någon gång skulle bli ställda inför frågan, vart trollen tagit vägen.

Just i den trakt, där Jonte och hans kamrater nu höllo på med kolning, fanns det för inte så länge sedan ganska gott om troll och älvor och tomtar. Där trivdes de, ty där var lugnt och fridfullt och människorna voro hyggliga mot dem.

Men så med ens blev friden störd. Det började med, att det kom främmande karlar, som dikade ut myrarna och lade dem alldeles torra. Just på de myrarna brukade älvarna dansa under de månljusa sensommarnätterna. Man kan förstå deras stora sorg, när de främmande karlarna kommo och körde bort dem.

Men det var bara en ringa början. Det kom allt mer folk till bygden, och man byggde stenhus, där allting var så tillkommat och så ordentligt, att inte ens den lilla tomten kunde komma in. Varje hus hade en sträng portvakt, som med sin väldiga kvast sopade ut både lyckospindlar och tomtar och annat småfolk. Och så försvunno de allesammans.

Men värre skulle det bli! En dag kom det folk, som med spadar och hackor drog fram en alldeles spikrak väg över myrarna, genom storskogen och tvärsigenom de allra största berg. När de fått vägen färdig, lade de ut stålband och på dem satte de en maskin, som for fram och tillbaka och fräste och spottade och bolmade ut tjock rök. Trollen blevo alldeles yra i huvu-

det av att titta på den fräsande och spottande maskinen. Men även vid den kunde de vänja sig, och bättre blev det, sedan de fått veta, att maskinen hette lokomotiv och var ofarlig bara man inte gick så nära dess väg, att man fick tårna i klämman.

Ja, trollungarna hade riktigt roligt åt den nya leksaken. Det hände ibland om nätterna, att loket stod och tog sig en tupp-lur vid någon liten anhalt inne i skogen. Då brukade någon företagsam trollunge sätta trynet till lokets skorsten och hojta:

— T j o !

Och då yrde det gnistor ur eldluckan, så att lokföraren måste hoppa av och springa efter vatten för att släcka glöden.

Det var ju precis inte illa ment, och något roligt ska väl även en trollunge ha.

Ännu bodde de starka stortrollen kvar i skogen. De hade vant sig vid människornas nymodigheter och klåfingrighet och tänkte väl stanna kvar till evig tid.

Men en dag kom en annan nymodighet. Det kom karlar, som reste stolpar i skogen, och de störde friden ganska avsevärt. En afton, när trollfar just vaknat, för trollen sover som bekant på dagarna och arbete om nätterna, och stack ut huvudet ur sin stuga, fick han se, att de främmande karlarna dragit glänsande koppartrådar från den ena stolpen till den andra. Trollfar anade, att det var något farligt med de trådarna, men han kunde naturligtvis inte veta, vari farligheten låg. Han bestämde sig för att ta reda på, var tråden började. Han gick ut och följde tråden från hemskogen i Bergslagen genom Gästrikland och Hälsingland och ändå kunde han inte se slutet på tråden, när det började gry och det var dags för honom att gå hem och lägga sig. Men innan han gick hem, ville han känna på tråden och undersöka, om den var stark. Han kände med ena handen, men, aj, vad det brändes! Det sved, så att han måste sitta en hel timme med den brända handen i en fjällbäck för att få lindring.

— Nu får det sannerligen vara nog med människornas elakhet, brummade han.

Att inte människorna spänt upp tråden på elakhet utan att det var en elektrisk högspänningsledning de dragit fram, kunde ju inte stackars trollfar veta. Om det varit en människa, som lagt handen på ledningen, så hade hon helt enkelt strukit med, men ett stortroll tål nästan vad som helst.

Under tiden, som trollfar var borta, hade trollmor satt igång med stortvätt hemma i stugan. Hon brukade hänga upp tvätten till tork genom att lägga plaggan på topparna av mastfurorna på Björnåsen, ty där torkade det fort. Men när hon nu fick se den spända koppartråden sade hon:

— Tänk, så snälla människorna är. Dom har spänt upp ett det alla finaste klädstretch åt mej.

Men hon hade knappast hunnit slänga upp sin nytvättade kofta av igelkottsskinn över tråden, förrän den brann upp. Och på samma sätt gick det med de andra plaggen.

— Nej, nu får det sannerligen vara nog med människornas elakhet, brummade hon.

För inte kunde en stackars trollmor veta, att klädstretchet var en elektrisk högspänningsledning.

Och när trollfar kom hem och berättade om, vad han varit med om, bestämde sig stortrollen för att flytta, och det bums ändå.

De flyttade, ja, men vart? Jo, någonstans nordanskogs, som Fröding sade.

*

Älvor och tomtar och troll, hör jag någon säga föraktfullt. Inte sysslar gammalt och förståndigt folk med sådant. Nej, det är nog sant, åtminstone officiellt. Sedan den sista häxan någon gång för ett och ett halvt sekel sedan av svensk domstol dömdes att brännas på bål, och sedan ett sentima kyrkomöte avskaffat Den Onde, har all tro på det övernaturliga försvunnit. Och ändock lever denna tro hos de ytterst fåtaliga, som benådats med fantasi. Icke så, att dessa fantasirika människor äro rädda för troll och vitror och annat! Nej, de se på dem med en hemlig beundran. Vi möta ofta dessa fantasifigurer i musiken, i måleriet och i dikten. Där fylla de en stor uppgift. Det är ofta svårt för en författare att göra det trovärdigt för sina läsare, att människorna kunna bära sig så ondskefullt åt, som de göra. Om då författaren skriver, att det är ett ont troll, som bär sig bestialiskt åt, då låter det genast trovärdigare.

Och om en människa, vilket faktiskt händer, plötsligt får erfara en stor, nästan utesäglig lycka, så säger hon gärna, att det är hennes goda fé, som hjälpt henne.

När klokheden kom till byn, säger Nils Ferlin, då flydde skönheten till skogs och man sköt efter henne med patrongevär.

Klokheden har kommit till byn, och nu få barnen i skolan lära sig logaritmtabeller i stället för namnen på sagofigurerna. Och klokheden för ett strängt in i minsta detalj paragraferat regemente. Vi se dagligen resultatet av denna regim.

Vad tror ni mitt stora, starka och godmodiga skogstroll skulle säga, om det en dag klev ut ur sin grotta där nordanskogs och tittade på hur de förfärligt kloka människorna ställt till åt sig.

Skogstrollet skulle fly. Jag ser i andanom, hur det stora trollet skulle reagera, när bombmaskinseskadrarna snurrade kring huvudet som ilskna bålgetingar. Och när trollet finge se, att människorna brände sina egna hus, plöjde upp sina egna

Fattigvårdsstyrelserna... (Forts. fr. sid. 5.)

återfall. Fattigvårdsstyrelserna måste därför lägga den största vikt vid att alla lungsjuka erhålla sådana understöd, att deras hälsotillstånd icke av ekonomiska skäl försämras och resultatet av eventuell vård äventyras. Deras hälsotillstånd måste i stället såvitt möjligt förbättras. Lungsjuka personer böra sålunda icke tillåtas bo i dåliga, trånga och överbefolkade bostäder. Särskilt böra fattigvårdsstyrelserna ägna stor omsorg åt eftervården.

Då lungsjuka personer såsom konvalescenter utskrivs från sanatorierna, är det synnerligen betydelsefullt, att de erhålla ett med hänsyn till deras hälsotillstånd noga avpassat arbete. Placeras en sådan person i olämpligt arbete föreligger stor fara för att han åter blir sjuk och ur stånd att försörja sig, varför samhället måste träda till för att hjälpa honom och kanske även de personer, som äro beroende av honom. Dessutom kan risk föreligga att han vid återfall i sjukdomen nedsmittar arbetskamrater och andra. Fattigvårdsstyrelserna böra därför i största möjliga utsträckning hjälpa honom tillrätta. — Bidrag till yrkesutbildning kan i vissa fall erhållas från Kungl. Pensionsstyrelsen.

Inspektören har genom dessa påpekanden ånyo velat understryka vikten av att fattigvårdsstyrelserna i rådande tidsläge ägna särskild omtanke åt de lungsjuka i kommunerna samt att läkarnas forskrifter angående vård, arbete och bostad noga följas.

Tuberkulosläkarföreningen har till ordförande valt professor Anders Kristenson, till sekreterare tillika skattmästare med. dr John Lundquist, till redaktör för förhandlingarna dr Bertil Karth och till revisorer professor J. Tillgren och docent Alf Westergren.

åkrar med granater och fällde träden med kulsprutekärvar, så skulle det tro, att människorna blivit tokiga. Blod, lemlästade lik, vansinnestjut och spädbarnsgråt markerar den kloka människans väg genom livet.

Jag tror, att mitt stora, starka men godmodiga skogstroll skulle gå bort och gråta, om det fick se, hur det ser ut i klokhedens by.

*

Vart ha trollet tagit vägen? De ha flytt någonstans långt nordanskogs. Och inte komma de tillbaka till oss, så länge vi äro så fyllda av ondska, som vi äro nu.

Erhålles i alla apotek
Fläska kr. 3.35

T 2

Intermezzo

Av NILS JANSSON

Först när bilen svängde upp framför sanatoriet, och Jan-Erik skulle stiga ur, fattade han att det var allvar. Då gick det äntligen upp för honom att det hela inte var en ond dröm, utan kall, ren, handgriplig verklighet. Han hade protesterat då läkaren föreslog, att han skulle lägga in sig på ett sanatorium. Vad skulle han in på ett sådant att göra? Det hela var naturligtvis ett löjligt misstag.

Så hade han inom sig själv beslutat, att han absolut inte kunde ha något fel på lungorna. Nej och åter nej. Han hade ju aldrig förr varit sjuk och kände sig bara lite trött och nere. Inte hostade han nämnvärt heller. Och det måste väl i alla fall en lungsjuk göra.

I Jan-Eriks, och inte bara hans, föreställningsvärld, hade alltid en lungsjuk en kolossal hosta, var blek och mager och hållkindad. Och inte hade eller var han varken det ena eller det andra. Förresten, lungdot var en sjukdom, som bara andra människor fick.

Men nu var han här, och då han stod vid bilen och tittade upp mot den stora, vita byggnaden, började redan ett litet tvivel stiga upp inom honom. Tänk om . . .

Uppe på avdelningen tog en sköterska emot honom och visade honom salen och sängen, som han skulle få. Dörren slog igen bakom honom, och Jan-Erik kunde taga sina fem nya kamrater i närmare beskådande. Han presenterade sig, och därmed var han upptagen i den stora krets av människor, där nästan alltid någon känner någon genom den flitiga återfalls-cirkuleringen. Han visste inte det ännu, men han skulle få veta det, när han kommit in i den något makabra jargong, som har en frodig näring överallt där lungsjuka träffas. Det bistra och pepprade skämt, som leker med begreppen liv och död i kanske för den nysjuka väl saftiga vändningar. Han skulle få höra vad det vilde säga att vara sjuk år efter år, att inte kunna arbeta, att få litet till understöd och andra människors barmhärtighet. Och han skulle börja undra om det inte skulle kunna ordnas på ett annat sätt. Om det inte var slöseri med folkmaterial att släppa ut icke fullt arbetsdugliga människor till ett hårt och slit-samt förvärvsarbete.

Men om detta visste Jan-Erik ännu intet utan bekantade sig, som sagt, med sina nya kamrater. Där var Andersson först. Han var vaktmästare på ett ungarshotell innan han blev sjuk. Och nu hade han legat här i sexton månader. En förnöjsam själ, som hade resignerat och nu låg och väntade på en eventuell operation, som skulle göra honom till människa igen.

Så var det Borg, musiker och sjuk för fjärde gången. Nu hade han varit här i tre månader och tänkte skriva ut sig. Det skulle snart vara säsong för utedansbanorna, och då ville han ut och flacka runt landsorten med ett jazzband. En intensiv tid av slow-fox och brännvin väntade honom, och sedan kunde man ju alltid lägga in sig igen. En kretsgång, som någon gång skulle sluta inne på ett litet isoleringsrum.

Persson var kontorist och det gynnsammaste fallet på salen. Skulle snart skrivas ut med ena lungan kvävgasbehandlad. Han

hade haft tur och hade både fästmö och plats kvar. Genom sjukdomen och medfödda anlag övertygad om att han var universums medelpunkt. Kring den punkten fingo en tröttkörd mor och fästmönen dansa en valse triste, som alldeles hotade att förstöra deras liv. Man kan bära en sjukdom på så många sätt.

Stjärna var kverulanten. Sedan över ett år sängliggande, hade hans nerver tagit slut och nu var han, knappt 40-årig, som en gammal, knarrig engelsk romangeneral. Det fanns ingen i hela världen, utom han själv, som visste hur allt skulle vara. Läkarna voro idioter, systrarna de enfaldigaste kossor i världen, och biträdena de största slabbor, som befolkat denna arma jord.

Och så var det då till slut Johansson. Salens lustigkurre och optimist. Endast nitton år och redan den borne livskonstnären. Gossen, som tog sin sjukdom som en övergående prövning och ansåg att detta, som hänt honom, var den naturliga lösningen på en längre tids arbetslöshet och umbäranden. I enlighet därmed var alltså allt blivit till det bästa. Och Johansson fullkomligt nöjd.

Sådana voro alltså de människor Jan-Erik hastigt och lustigt måste erkänna som kamrater. Men det var inte fråga om någon lek den här gången utan allt var av nöden påtvingat. Deras samtal kunde inte heller skänka någon tröst åt honom, ty det finns säkerligen inga, som kunna tala om sin sjukdom som de lungsjuka. När en nykomling hittar in på salen är det ett idealiskt avbrott av långtråkigheten. Ett tillfälle att skämta, som det skulle vara dödssynd att inte taga vara på.

Men den arme Jan-Erik kunde inte alls förstå dem. Han tyckte tvärtom att han vart allt sjukare och sjukare när de med kärleksfull omsorg beskrev kvävgasningens alla gräsligheter för honom. Till sin egen olycka hade han läst Sven Stolpes "I dödens väntrum", och den är just inte någon vidare uppbygglig litteratur för en nysjuk. Det diskuterades revbensoperation så att han kallsvettades och slött började undra om människor verkligen kunde överleva något dylikt. Det gjordes över huvud allt för att han skulle förstå, vilken dyster tid han gick till mötes.

Men det vart kväll även den dagen, och så småningom som-

Den snälla POST FRÖKEN

Av Climax

Det hade kommit en ny postfröken till Brudaby. Hon hade fått rycka in hastigt och lustigt, och när hon klockan åtta en morgon drog från regeln för postluckan för första gången, hade hon ännu inte sett en enda av innevävarna, liksom ännu ingen av dem sett henne.

Hon hette rätt och slätt fröken Johansson, var något över tjugo år gammal och söt som en veckotidningsplansch.

De första kunderna voro två små skolpojkar, som skulle hämta skolans post. De sköto sakta och försiktigt upp dörren, ströko av sig mössorna, snöto sig och smögo sig så fram mot postluckan. När fröken Johansson öppnade luckan med en smäll, sprungo pojkar mot dörren, där de stannade och stirrade skräckslagna på luckan.

— Vad vill ni, små gossar? sade fröken Johansson vänligt.

Då rätade störste pojken upp sig, bockade artigt och sade:

— Förlåt. Är det här posten?

— Visst är det så, svarade fröken Johansson.

— Jo, de skulle hämta posten, och det gick ju för sig. När pojkar fått posten, stannade de vid luckan, hävde sig på tå och kikade in på expeditionen.

— Vad tittar ni efter, undrade fröken Johansson road.

— Vi tittar efter gamla postfröken, svarade de.

När de finga veta, att hon slutat, hurrade de och hoppade, så att det gamla nöta golvet suckade och kved.

Nästa kund var gamla majorn. Han kom bred och myndig

nade Jan-Erik. Och med tiden skulle han inse att allt inte behövde vara så rätt och brutalt, som det verkade. Att detta tal väl till största delen var ett slags självförsvar mot en gnagande oro och ångestkänsla. Att det under det cyniska och arroganta skalet ofta fanns ett hjärta, som skälvde av ångest för det kommande . . .

och arg som vanligt, slog med käppkryckan mot luckan och röt så att fönsterrutorna skallrade:

— Va innerst inne i rödglödgade . . .

Längre kom han inte, ty fröken Johansson stack ut sitt huvud och log sitt allra soligaste leende.

— Varmed kan jag stå till tjänst?

Då blev gamle majorn stum som en fisk. Han skruvad på sig och harklade sig, bockade sig och stammade äntligen fram:

— Förlåt! Jag trodde, att den gamla postfröken var kvar.

Men det var hon ju inte. Majorn fick uträta sina äranden och under tiden kikade han i smyg på fröken Johansson. Söt var hon.

Ryktet om, att Brudaby fått en ny postfröken, som inte bara såg söt ut utan även var snäll, spred sig med vindens hastighet, och det blev folkvandring till posten. Först och främst kommo naturligtvis de nyfikna tanterna, som grinade surt och undrade om fröken Johanssons hårfärg egentligen var äkta. Sedan kommo de gamla ungarlarna, som vaxade sina mustascher, satte en röd nejlika i knapphållet och försökte se så unga och smärta ut som möjligt. Och sedan kommo de gamla vanliga kunderna, bland vilka märktes den unge agronomen på Solberga gård.

Postkontorets omsättning steg till en summa, som höga chefer närmast ansågo vara fantastisk, och fröken Johansson fick arbeta ganska styvt, så pass styvt att hon inte hann med att virka de grytlappar, som annars alla postfröknar i hela landet brukade göra i brist på annan sysselsättning. (Var det någon som hostade?)

Gamle majorn kom ner till posten varje morgon, men han var sig inte lik. Han var fåordig och tyst och såg skygg ut, och han magrade och blev blek.

Men en, som inte bleknade, var unge agronomen. Han blev

(Forts. å sid 18)

DUR och MOLL

Av Thomas

Det kom ett bud till mig, att en god vän slutat kampen för alltid och förlorat den ojämna striden mot de kroppsliga smärtorna. Jag tänker med vemod på honom. Han hade en eldsjäl. Ofta sade han, att han förbannade sin usla kropp, som fjättrade honom kvar vid det jordiska. Nu slipper hans brännande ande släpa på ett dåligt kroppsligt hölje. Det måste betraktas som en befrielse.

Jag har läst någonstans: Gud skapade en människa med vänster hand och en med höger. I vänstra handen, hjärtats hand, hade han en människa med en eldsjäl. I den högra, det praktiska livets hand, hade han en människa, som var gjord av lera och vatten. Och se, dessa två olika människor kunna aldrig förstå varandra. Eller hur skall man kunna förena eld och vatten!

Min vän var brinnande i anden!

*

Nu talar jag med den praktiska människa, som försörjer sig på att hyra ut det rum, i vilket jag för närvarande ligger fjättrad vid sjuksängen. Jag talar om min bortgångne vän, och hon frågar mig vad han hade för slags yrke.

— Jasså konstnär, sade hon. Då förtjänade han väl bra pengar?

— Det kan man inte påstå, svarade jag.

— Jasså, det var en sån där misslyckad individ.

Jag orkar inte svara. Det finns människor, som värderar sina medmänniskor med taxeringskalenderns tillhjälp. Det är ingen ting att göra åt den sorten, ty eld och vatten kunna aldrig förenas.

Nu går hon sin väg och jag blir ensam med mina tankar. Jag fördriver tiden med att räkna blommorna i tapetmönstret. Kanske jag kan lura mig själv att somna. Det är en grå och trist dag. Och mina tankar gå i moll. Då hör jag plötsligt en suckande vals spelas upp. Jag sätter mig upp i sängen och ser ner på gården. Där stå fyra ynglingar, fyra gårdsmusikanter, som med blåfrusna fingrar traktera sina instrument. Det gäller deras dagliga bröd.

Lätta, luftiga toner sväva in till mig. De pojkar kunna spela. De äro virtuoser! Och de spela för sina fattiga liv.

Jag kallar på värdinnan

— Tåg den här slanten och ge dem åt pojkar, säger jag.

— Puh, fryser hon föraktfullt. Ska nu också såna där uppmantras? För nog är det skamligt, att stora starka karlar ska gå omkring och slå dank.

— Tror frun, att det är latmangöra att spela timme ut och timme in? Har frun försökt traktera ett instrument någon gång?

— Jag! Instrument! Aldrig i livet! Man är väl en anständig människa!

Hur skall man förena eld och vatten!

Det finns tunga lermänniskor som i sång och musik och dans eller över huvud, varje yttring av skönhet och livsglädje se en styggelse. Det är sådana människor, som med njutning läsa om brinnande svavelsjöarna och den eviga pinan. De njuta av

detta, sade jag, ty naturligtvis kunna de aldrig tänka sig, att det finns en boning för dem i det stekheta helvetet.

*

Nu tystnar musiken och gråheten och tristessen smyger sig in till mig. En pinande vind sliter de sista gula löven av gårdslönnen. Det var den sista färgklicken i allt det grå, den sista flammande elden mot en sotig brandgavel. Nu peka grenarna nakna och frysan mot en grå himmel.

M e n! när våren kommer skola grenarna grönska igen och då skola fåglarna komma och sjunga glada visor för oss fattiga, ensamma och längtande.

Svenska Nationalföreningen mot tuberkulos behandlade vid sitt sammanträde i februari frågan om bidrag till tuberkulösa finska barn i Sverige, och bidrag beviljades till barnhem och barnkoloniverksamhet och till röntgenanläggning vid centraldispensär. Dessutom beviljades medel till gruppundersökningar av över 4,000 personer i Uppsala, Kalmar, Malmö, Mölndal, Göteborg, Borås, Gävle och Umeå. Dr C. H. Ahlström, Uppsala, fick anslag till vetenskapligt arbete.

"ZÜRICH"

ALLM OLYCKSF o ANSVARSFÖRSÄKR A.-B. I ZÜRICH (Schweiz)
EUROPAS STÖRSTA ANSVARSFÖRSÄKRINGSBOLAG

"ZÜRICH"s FILIALDIREKTION
Tel. 23 29 20 Birger Jarlsgatan 8, Stockholm

Hemslöjd

© C H

Handarbete

Brickor.

För att ge även Status manliga läsare några tips till handarbete ha vi här avbildat några brickor i träslöjd, som ej kräver stort mer än en såg, kniv och sandpapper för sitt utförande. Två av brickorna äro gjorda av plywood, som genom sin ljusa färgton och naturliga ådring i ytan är ett mycket vackert material, ej heller så dyrt. På den större brickan äro kortsidorna avslutade med en 3 cm. i diam. tjock rundstav och långsidorna med en smal kantlist. Båda spikas fast från baksidan sedan de såväl som plywoodskivan först noga putsats med sandpapper. Alla kanter skall kännas släta och glatta och behagliga att ta uti. Handtag behövs ej på denna bricka. Rundstaven utgör bra sådana. Då brickan är färdig penslas den över med färglös spritfernissa och den som är en smula artistiskt begåvad anbringar sedan ett litet mönster på mitten och målar det med oljefärg eller vattenfärger, helst det förstnämnda, som lämpar sig bättre för trä. Då dekoren är torr (oljafärgen dröjer flera dagar) fernissas hela brickan återigen en eller två gånger för att få en hållbar yta.

Brickan till vänster på bilden är en gammal plåtbricka, som skrapats ren och sedan övermålat helt och hållet med gul oljefärg. Så kan även förfaras med gamla brödkorgar och andra föremål av plåt. De oregelbundna sprickorna äro åstadkomna med krakelering, en teknik, som numera på grund av materialbrist är svår att utföra. En flammig yta går att få genom att med en bomullstuss doppad i oljefärg fara lätt fram och tillbaka eller i runda ringar över föremålet. På så sätt kan man få en bakgrund i t. ex. genomskinlig terrakotta eller brunt och det kan bli ganska effektivt. Att måla kantlisterna i en färg och botten i en annan, som på brickan till höger, är inte heller dumt. Kom bara ihåg att alltid fernissa föremålet först, annars suger träet till sig all färgen. — Plywood och lister

Patienternas Förening

Telefon:
23 40 10

Postgiro:
3721

Alla handarbetsgarner erhållas fördelaktigt från Otto Elmgrens A.-B. Särskilda fördelar äro: firmans enorma sortering av alla slags garner samt lägsta möjliga priser.

Otto Elmgrens AB.

L:a Nygatan 19

STOCKHOLM

Den snälla postfröken (Forts. fr. sid 16)

allt friskare och spänstigare dag för dag, och han hade numera ärenden till posten flera gånger om dagen.

En kväll kom agronomen hem till gamle majorn. Han hade något på hjärtat.

— Snälla farbror, sade han. Hjälp mig jag är kär!

— Såå, muttrade majorn. Det går över. Och skulle det inte gå över, så gift dej med våpet.

— Det är inget våp, må farbror tro. Det är fröken Johanssons på posten.

Då sprang majorn upp, tog ynglingen i famn och sade:

— Sätt igång genast, pojklummel. Törs du inte fria själv, så ska jag uträtta det åt dej.

— Men varför blir farbror så glad över det? Jag, som trodde att farbror själv . . . så mager och blek, som farbror blivit på sista tiden.

— Undrar du på, att jag magrat, sade majoren. I femton års tid har jag varit van vid att varje morgon få vädra mina lungor genom att skälla med postfröken. Och så slutar hon! Och i stället sänder dom hit en liten jäntunge, som . . . ja, snäll och rar är hon.

— Om du gifter dej med fröken Johansson, fortsatte majorn, så kanske det kommer någon, som man kan få att skällas med.

Agronomen gifte sig med fröken Johansson, och hela Brudaby uppvaktade brudparet. Så där kan man se, att om man är snäll och hygglig, så kan man bli gift, även om man är postfröken.

Fröken Johansson fick en efterträdare, en man, som kunde stämma blod med bara blicken, som gummorna sade. Himmel, vilka sammandrabbningar majorn och han hade om mornarna! Majorn fick åter sin spänst och för att riktigt kunna njuta av tillvaron, blev han du och bror med postisen och bjöd hem honom på priffespel var och varannan kväll. Majorn trivdes.

När nu alltså samtliga i denna berättelse indragna personer blivit lyckliga och berättelsen fått sin happy end, vill jag tillägga några rader.

Ärade postfunktionärer, manliga såväl som kvinnliga! Det är mycket bra att vara snäll och hygglig. Men denna snällhet ska man inte driva så långt, så att man hjärtlöst och kallsinnigt undviker att skälla med folk, som måste skälla för hälsans skull.

finns att få i närmaste trävaruaffär och kostar endast några ören. Masonit är även ett bra material, men ej så trevligt i färgen.

Carin Kernell-Karkoff.

PATIENTERNAS SPALT

Från Uttran

"Det ska va' takt och glada toner på Uttran."

Vi ha redan vänt ryggen mot det nya årets första, långa och kalla månad, och nu vända vi våra ansikten mot vårsolen och livsglädjen. Nöjeskommittén samlade också sina krafter för att ge en så'n god början som möjligt åt år 1942, och det hela resulterade i en liten fest som vi hade den 2 febr. Den var efterlängtat och länge utlovad, men då satte vi i alla fall igång efter benäget tillstånd och bistånd av överläkare och husmor. Det hela började precis kl. 1/2 7 med en liten inhemsk kabaré, som gick av stapeln för fullt hus, och som dessutom avlyssnades per radio av de patienter, som inte fått lämna sängarna. Nöjeskommittén hade gjort vad den kunnat för att få publiken i så känslig stämning som möjligt; belysningen var färgglad, och en liten scen i hawaiistil hade också uppförts. Och i denna färgglädje gjorde så kvällens konferensier, som denna gång var kvinnlig och lystrade till namnet Eklöf, sin entré, och hälsade samtliga välkomna med några enkla versrader. Därefter spelade "orkestern", som faktiskt bara bestod av en fiol och ett piano, upp. Det var Bengt Johansson och Margit Eklöf som tolkade Heykens Serenad. Därefter kom Kalle Karlsson, glad och entusiastisk, in, och försökte få publiken med på noterna i en liten sång för oss "Det ska va' takt och glada toner på Uttran", som delvis var allsång. Och sen publiken riktigt övertygat oss om, att alla verkligen var med på noterna, trädde så 3 flickor fram i rampen ljus. Det var Elsa Edström, Signe Löfberg och Margit Magnusson, som vunno publikens hjärtan med 2 sånger: Peter Kreuders "Långt, långt bort", och "Flicka från Backafall", som även var 2-stämmig. Men sedan fick fru Musica lämna plats för lite poesi; det var Kalle K. som kom in igen och läste upp 3 dikter för oss på ett verkligt förstklassigt sätt. Sedan kom en för tillfället något korpulent och åldrad Ivan Ekström in, som vid mantalsskrivningen fick en hel del tivelaktiga saker avslöjade om sitt unga hembitråde Svea. Och Sveas avslöjande framfördes med glatt och oförfärat mod av Gertrude Goodwin. Medan publiken ännu var i skratt-tagen passade sedan Margit Eklöf på att berätta om en synnerligen fatal förväxling mellan ett par damhandskar och ett par dambyxor — vilket tyvärr framkallade en rodnad på en av personalens kinder! Publikens förtjusning var äkta och stor när Elsa Edström sedan utförde Peter Kreuders Romans, och minskade inte heller när "förstärkning" anlände och de två andra sångerskorna också trädde in, varpå de tre tillsammans utförde den kända schlager "Regntunga skyar" med solo, trio och vissling. För att inte tala om hur jublet steg, när en synnerligen illusoriskt utstyrd Kalle K. dansade in som gamle vännen Rönnerdahl!, endast iförd nattskjorta och skepparkrans och — så småningom även blomsterkrans i håret! Och bakom kulisserna stod "kören" och illustrerade alla i Sjösalavalsen besjungna djur, och det hela blev synnerligen lyckats, så att publiken taktfast applåderade, när hela ensemblen sedan dansade in och sjöng sitt "Tack för i afton"! Och så var den delen av festen slut.

Sedan var det bara att röja undan de s. k. fåtöljerna och börja tråda dansen. Inte vet jag, om det var den sympatiska musikens förtjänst (Ivan Thelmé och hans orkester), eller om det var den kulörta belysningen, som gjorde herrarnas mod större, men faktum är, att det var ovanligt många, som kastade sig in i dansens virvlar, och förtröttades inte förrän det hela avblåstes kl. 10. Sedan Ivan Thelmé riktat några vänliga ord till patienterna, och N. K:s sekreterare Eklöf framfört några tacksamhetens ord till Husmor, musikerna och alla som medverkat till kabarén, prövades vår kondition i det sista i ett fyrfaldigt hurra för orkestern. Och resultatet var gott!

Så var då årets första fest slut, men därför tänker vi inte ge upp, utan ha nu satt igång med träning till en liten sång- och diktafton som vi hoppas få anordna inom den närmaste framtiden. Vår dröm är, att under de mörka vintermånaderna, då inga eftermiddagspromenader förekomma, ungefär en gång i månaden kunna anordna någon enkel liten underhållning, som inte tar på krafterna, men som rycker upp humöret, ty, som vi sjöngo: "ju längre man är här dess mera man lär: Friskt mod är den väg, som mot utskrivning bär,

Ty bästa medicinen

är den gladaste minen,

Det ska' va' takt och glada toner på Uttran".

Med glada hälsningar!

Magg.

Glimtar från Baldershage

Nu har jag till slut kommit till klarhet om, att termometern alltså har förmågan krypa över nollstreck. Därmed har även denna vinter fått sin första allvarliga påminnelse om sin kommande hädanfärd. Nog äro vi bara i mitten av februari ännu, och det kan blåsa många stormar, ja, t. o. m. riktiga snöstormar, innan våren kommer på fullt allvar, men alla tecken, som tyda på att vi äro på väg ur köldens famntag, antecknas med största tillfredsställelse. Det är väl så med alla människor, friska som sjuka, att våren framstår, som den tid när allt blir ljusare och gladare. Inte bara i naturen utan även i människans sinne.

Den ärade läsaren undrar måhända var platsen finns med ovannämnda fornnordiska namn. Det är läns-sanatoriet i Sundsvall det är fråga om. Här ha vi också en Baldersväg, och sanatorieområdet kallas än i dag av de gamla för Baldershagen. En gammal dansbana lär också ha funnits här uppe på norra berget före sanatoriets dagar.

Gör oss så ett besök på sanatoriet, och hör efter hur det är med trivseln nu för tiden! Vilka förströelser som finnas o. s. v.!

I regel ha vi en bioföreläsning i veckan. Sanatoriet har nämligen egen "bioapparat" och filmerna erhållas från en av biograferna i Sundsvall.

Dessutom bruka några av stadens och distriktets många orkestrar komma hit och spela för oss. Ibland när någon verklig konstnär gästar Sundsvall, så få även vi ibland avnjuta hans konst. Så skedde för ej så länge sedan, när den berömda piano-

Schackspalten

Red. av E. Lundin.

ETT ÖVERRASKANDE SLUTANGREPP

genomför världsmästaren i följande parti, spelat i en turnering i Krakau 1941.

Blümich.

1. e2—e4
2. d2—d4
3. Sb1—c3
4. Sc3×e4
5. Se4×f6†
6. Lf1—c4
7. Dd1—e2†
8. Sg1—f3
9. e2—c3
10. 0—0
11. Lc4—b3
12. Tf1—e1
13. Lb3—c2
14. De2—d3
15. Dd3—d1
16. Lc2×g6
17. Sf3—d2
18. Sd2—f1
19. Dd1—f3
20. g2—g3
21. Lc1—f4
22. Df3×f4
23. Df4—f3
24. Te1—e3
25. Sf1×e3
26. Ta1—d1

Aljechin.

- c7—c6
- d7—d5
- d5×e4
- Sg8—f6
- e7×f6
- Lf8—d6
- Ld6—e7
- Lc8—g4
- Sb8—d7
- Sd7—b6
- 0—0
- Le7—d6
- Lg4—h5
- Lh5—g6
- Ld6—c7
- h7×g6
- f6—f5
- Dd8—h4
- Tf8—e8
- Dh4—h3
- Lc7×f4
- Sb6—d5
- Sd5—f6
- Te8×e3
- Th8—e8
- Sf6—e4

27. Td1—d3?

28. Df3—g2

29. Kgl—f1

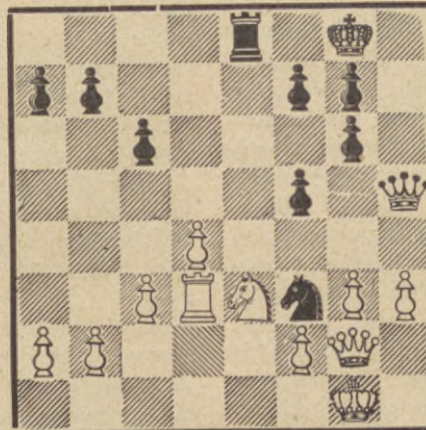
30. h2—h3

Se4—g5

Dh3—h5

Sg5—f3

Ställning efter 30. h2—h3.

30. —

31. g3×f4

32. c3—c4

Om 32. Ke2 så D×d3†!

32. —

Poängen. Slås damen följer Te1 matt.

33. Dg2×f3

34. Kf1—g2

Uppgivet.

En elegant "fallseger"!

f5—f4!

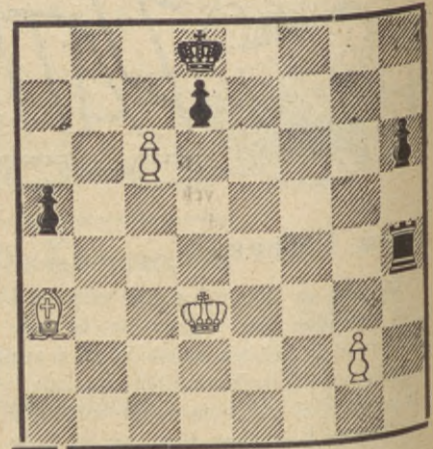
Dh5—b5!

Db5×c4! !

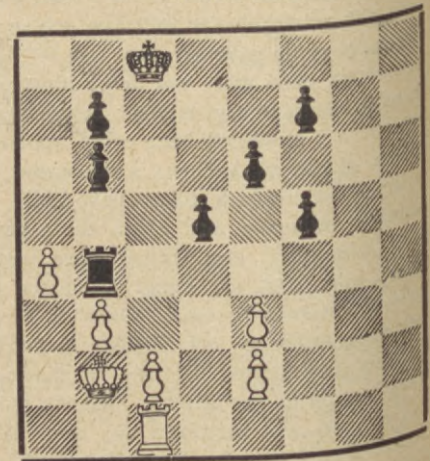
Dc4×d3†

Dd3×d4

VIT FÖRLORAR?

VEM VINNER?

På grund av scheckreds beredskaps-tjänstgöring får lösningar å föregående uppgifter överstå till nästa nummer.

virtuosen W. Witkowsky sista gången besökte Medelpad. Varannan vecka är det så gudstjänst, och gång efter annan ordnar överläkaren någon utmärkt föreläsning.

Största behållningen lämnade dock vår egen revy-cabare här-omsistens, med sång, solo och duetter, sketcher, musiksolon, dagsnyheter och väderleksrapporter m. m. Revyns förf. Mauritz Mjörnstan inhöstade säkerligen sin största framgång hittills.

Men vi ha också en sanatoriets egen grammofonutsändning två gånger i veckan. Förra året köptes nämligen en hypermodern radiogrammofon. En s. k. radiokommitté tillsattes. Inom kort anskaffade denna drygt ett hundratal skivor. Sen var det klart att sätta igång: "Sanatoriet-Sundsvall-Motala. Godmorgon sängliggare! Dagens grammofontimme inledes med: Yes, my darling daughter inspelad av Artur Shaws orkester på Decca, önskad av Inga-Märta Lehman avd. II sal II. Det är nämligen så, att patienterna själva önska sina skivor, vilka då spelas i så stor utsträckning som tiden tillåter.

Ja, detta var i korta drag några glimtar ifrån oss här på läns-sanatoriet i Sundsvall. Om förhållandena så medgiva återkom-

mer jag längre fram, när vi fått sommaren tillbaka till Norden. Till sist ber jag få framföra en hälsning från oss alla här till samtliga läsare av Status i hela vårt land.

Timotejus Klöverblad.

Det finns hos Pub!

Ja, vad Ni än för tillfället råkar önska Er, så passar vårt slagord in. Det ligger mycket mera bakom detta — "det finns hos Pub" än vad man föreställer sig första gången man ser det. Och inte nog med att det finns hos Pub — det finns också i bästa kvalitet, största tänkbara sortering och till priser som äro överkomliga för var och en.

Paul U. Bergströms A.-B. Stockholm

Ellen Annat

Kvack- salveri

Medicinalstyrelsen tycks nu ha beslutat sig för att i högre grad än hittills hålla tummen på ögat på kvacksalvarna. Vilket inte är en dag för tidigt. Nästan dagligen

kan man läsa i pressen om den obotliga skada som kotknackare, undergörare och kloka gubbar kunna förorsaka sina medmänniskor. Det hjälper inte med upplysning, med att tala om för allmänheten att tuberkulos och kräfta äro alltför allvarliga sjukdomar att gå till trollkarlar med. Allmänheten vill tro på trollkarlar, och därför måste trollkarlarna oskadliggöras. Att vädja till "undergörarnas" egna samveten är föfångt. De tjäna pengar på folks godtrogenhet, och det är huvudsaken.

Förhållandena på detta område belysas ganska väl av bl. a. det faktum, att medan Sveriges yngre läkare underbetalas och har blivit ett nytt manschettproletariat, bygga undergörare och undergörerskor åttarumsvillor i Stockholms förstäder och bli för varje dag genom ryggbultningar och handpåläggningar allt fetare.

Detta i nådens år 1942.

"Det grånar åter till medeltid"

skrev en gång en stor skald, som tycks bli sannspådd. Vidskepelsen frodas, inte bara när det gäller de kroppsliga krämporna. Det andliga kvacksalveriet har lika goda konjunkturer. En stockholmstidning hade för en tid sedan ett reportage om moderna spåmän, andeskådare och astrologer, vilket ingalunda var hämtat från ödebygderna. Dessa spågubbar, sibyllor och stjärntydare ha sin "praktik" mitt i kungl. huvudstaden och de ha sin publik bland "moderna" människor, mest damer naturligtvis. Människor, som man trott sig känna som förnuftiga varelser och som skryta över att de bekänna sig till "en materialistisk världsåskådning"

tveka inte att offra en tia på en skumsiare i gamla stan'. Man går dit för att det är "intressant" — inte tror man på sådant, naturligtvis inte! Säger man. Men att man sedan låter sina handlingar inverkas av "stjärnan" eller (surrogat?) kaffesumpen är inte ovanligt.

Den andliga beredskapen

lämnar alltså en hel del övrigt att önska. Vilket även framgår av att frågan om "den kolorerade veckopressen" åter blivit aktuell. I pressen diskuteras man f. n., huruvida det upprörande morddramat i Everöd varit direkt inspirerat av en eller annan kriminalnovell. Påståendet att de unga mördarna fått idén till sitt hemska dåd genom läsning av veckotidningar bestrides emellertid av bl. a. polisutredningen. Själv tror jag inte att enbart läsning av Nick Carterbetonad litteratur kan leda till så grova brott som mord. Däremot vet man att barnen voro desperata av hunger och att motivet var rånmord — för att komma över mat! Vilket är en fruktansvärd anklagelse mot fattigvården i Everöd.

Men om mord och rån

inte födes ur vissa veckotidningars noveller, är det ostridigt att samma kolorerade press bidrager till ett annat grovt brott: till folkfördumningen och till den farliga flykt från verkligheten, som dödar ungdomens intresse för livets verkliga värden: för skönheten, bildningen, konsten. Det var länge sedan man präglade maximen att religionen är opium för folket. I dag är det Sanna Berättelser ur Levande Livet i Hela Världen, som är opiet.

Och det är ett mycket farligt sömnmedel.

Juan.

Han skulle lära henne

Grosshandlare Jensen vakar noga över ordning och sedlighet i hemmet. En dag berättar den lille Peter, att han sett hembiträdet stå och kyssa brevbäraren ute i trappuppgången.

— Jag skall lära Ellen att kyssas ute i trappuppgången, säger Jensen indignerat och stormar ut i köket.

I detsamma kommer grosshandlarens fru hem från en eftermiddagsvisit och frågar efter pappa.

— Far, säger Peter, är ute i köket för att lära Ellen att kyssas.

Gjorde det med avsikt

En livförsäkringsagent kom till en torpare i Småland och fick honom att ta en livförsäkring. Så ville han ju veta hur pass prima liv den blivande försäkrings-tagaren var.

— Har ni råkat ut för någon olyckshändelse någon gång? frågade han.

— Nej, aldrig, svarade torparen. Men en gång blev jag biten av en huggorm och en annan gång stängade tjuren av mig sex revben.

— Och det kallar ni inte olyckshändelse?

— Nej, dom gjorde det med avsikt.

Banken tom vid inspektion — förvandlad till spelbank

En av danska statens bankinspektörer berättar, att då han härom dagen infann sig på ett bankkontor i en landsortsstad, vars namn han inte vill avslöja, fann han banklokalen tom. Efter att han väntat en stund satte han sig i kassan och började räkna pengarna. Då fortfarande ingen visade sig började han revidera bokhållarens böcker, och därpå tittade han genom en lucka i dörren till direktörens kontor. Här sutto direktören, bokhållaren, kassören och en tjänsteman och spelade bridge. Bankinspektören satte nu larmsystemet i funktion, vilket resulterade i att kyparen från restaurangen intüll uppenbarade sig med — fyra pilsner.

Läkerol

Den
gör
Er
gott!

Högt blodtryck och tuberkulos. Enligt allmänna erfarenheter har en ökning av blodtrycket ett gynnsamt inflytande på förloppet av en tuberkulos. Vid tuberkulösa processer, vid vilka giftämnen spridas, är blodtrycket alltid lågt, en verkan av gifterna på hjärta och blodkärl. Men när blodtrycket ökas, kan man enligt den tyske läkaren doktor Ickert sluta sig till en konstitutionell överkänslighet, genom vilken tuberkulosens förlopp hämmas.

Prästadrängen Lars-Emil Johannessons brev till fästmän Anna-Johanna

(Avfattat på halländskt bygdemål.)

I:STA BREVET.

Kära Anna Johanna.

Jag är dort (alldeles) tvongen te å skriva å låta deg veta att jag maur (mår) bra. De låter la konstigt att en kan mau bra när en ä brystsuger, men de ä sant i alla fall.

Jag ska beskriva hordant de va när jag kom hid. Nere ve stassjonen va en riktig herrskabsvagn å mötte meg. Å så körde vi gönom skov av höja trä å udmä väjen var satta föttegenlampor, som lyste raint som prästens stora stuelampa. Å så komme vi fram te ett stort slött, å ja geck ud, å så ing gönom stora glasdörrar mä var sitt dubbelkörs pau. Jag undra varför körset skulle va dubbelt men de ska la va fint förstås. Innanför dörren kom ett vitt fruntimmer, emod meg, som sau (såg) ud rakt som en fallen ängen. Å hun förde meg fram te en bur mä järngaller, ackurat lig den stora tigerburen på menascheriet sista aprilmarknen. Men de va inget kriatur i denne, udan de rara fruntimret å jag steg in, å antingen du tror meg eller inte så barka buren iväg rakt opp i våret, så hälla huset satte seg onner meg. Jag trodde de bar upp i självaste himlen mä desamma, men så tvärstannade buren mä ett ryck, så jag höll pau att flya pau ängeln. Så kom vi ud i en stor sal som va ackurat som paradiset mä palmeträ å blommer å maulat (målat) precis som körkan därhemma.

Så sa ängeln att nu skolle Johnnesson komma ing å äda. Å hun gick före ing i en ändå större sal. Där va dort fullt mä gillesklätt folk som sudde ve stora långbor udätter väggarna. Ja du kan aldri tro så fint där va. De va justament som på äreportagillet hos Sven Jönssons i Nygård i fjol somras. Å södden mad, kalvakaga å jorpär å ölost å tjockt må margarin pau bröet. Å ovanpå de lae dom flaire ostaskivor, å överst tjockt mä äblagröd (äpplemos) pau. Jag har allri sett folk äda äblagröd pau de viset. Å salvetter (servietter) hade varendra en, ackurat som på installasjonen i prästgårdn. Å dom törka seg om nosen mä dom, men jag lätte min förstås ligga, en har la tjänat i prästgårdn å har litta folkafora i seg. När vi haddom ädet så läste ängelen för maden å vi gick ud i en annan sal som va ändå större, å grann invändigt som en körka (Dagrummet). Å där va en som spela på orgel, men de va jagu ingen salma, för jag kände genast igen Fiskarevalsen å jag tänkte att nu begynner balen. Jag fick fatt i en lätter fjälla å svängde iväg mä na. Men då kom ängelen å sa att de dugde inte att göra sånt här. Så jag fick gå upp å lägga meg. De va ett sönt där loschement, men de va möet grannare än på kasern. Å sicken en säng, den bara fjära seg när en lae seg. De va ackurat som prästamamsellens hängematta.

Men de värsta va att fönsterna skolle stå på vi gavel. Jag fraugte om de va galna som hadé fönsterna oppe i sån köll. Å jag stängde dom för jag tyckte inte att där lokta ett pinal. Men då kom ängelen å sa att jag inte skolle hitta pau domheder.

Dan ätter skolle jag onnersögas. De va doktorinnan som gjoret, för doktorn säl va börtrest, kanveda. Hun knacka meg bå fram å bag, å så skolle ja ännas (andas) så möe jag nånsin konne. När hun slutat så sa hun att de prassla i den högra longesnebben. Men jag tror de va som de romla i magen pau meg, å de sa jag te na. Men då grinte (skratta) hun åt meg.

Sen fick jag gau ud å lägga meg i ett avlångt rum, som de hade slaget ud framväggen pau (hallen). Å där fick en vira in seg i trai (tre) hästtäcken. Sen lau (låg) en där å mädde bätter än självaste patron på Hansgårdn. Jag bara önskar att du min kära Anna Johanna ässe vore här, å finge ligga i söffa brive.

Här är inte mer än tvau som ä dauliga. Dom andra ä tjocka och röa som du ungefär. Dom si att vi ska ha såna där bacilldjur. Jag har sett en som en doktor föttegraferat pau en plans. De va ett gryvelet kreatur, som sau ud som nönting mitt emellan snog och hungerborre. Men jag tror att de ä lögn att vi ha såna. Vi får flaskor som ä så blau (blå) å fina me silverlög pau, teå å spötta i. Men jag har gömt min, den kan va grann å ha ståennes på birån när vi blir gifta.

Behandlingen av brystsugan bestaur mest i att en ska göra nåt som di kallar att ta tempen. Jag kommer meg inte för att beskriva hur detta tillgåur. Men de lär va ryseligt bra för sygdomen. Fast jag tycker då inte att de gjort möe nötta pau meg. För min hosta är lia svaur ännu. Så jag tror att jag ska la bli å klappa mä et om de inte hjälper om en åtta dar.

Men har du hört nåt så galet, de badar här om vintern ock-så. I förrgår ble jag skickad ner i källaren för jag skulle bada. Där sto en balja precis som ett avlångt saltekar, å breve sto en ung däga. Jag sa te na att de va bäst hun gick ud men dau sa hun att jag skulle skönnas meg för hun skolle bada meg. Å ja va inte kröpp te å få ud människan. Si jag hade bara tänkt te å tvätta hued å fötter men jag fick minsan ta å meg alltihop å kryba naur i saltekaret. Fast onnerböxerna behöll jag förstås pau. En har la tjänat i prästgårdn å har näen folkafora i seg. Å dägan hun börsta å rykta meg värre än om jag vatt en mjölkahäst. De var de värsta jag har vatt mä om.

I torsdas kväll va här en tröllkar. Han hade pågarna te å hosta upp pengar å tog fram tända cigarer ur ännen pau dom. Te sist fraugte han om där var nån som hade en näsdug pau seg. Jag hade bara hatt min i fem dar, så jag gav han den. De va den mä gula ränner pau som jag fick udå deg när jag fyllde år. Å han tog näsdugen å slög den mitt för näsan pau meg. Senn beskyllde han en gammal käring för att ha tatt den, å satt seg pau den. Käringen blev arg å bad han titta efter. Å sannerligen hade inte käringakryckan söddet pau mi näsdug. Nu fick jag tebaksden, å den va både nytvättad å nymanglad å me loktevann pau. Ja de va den värste tröllkar jag har sett å ändå har jag vatt på elva oktobermarknader. Här ä en farlig hop mä fruntimmer, å galna ätter meg ä de allehoba. Dom ta fatt i meg å barka iväg mä meg in i dungen, å där gaur vi å nyber varandra och har trevligt. De kallas för att klövrå. Ja Anna Johanna frestelserna ä många å svaura å jag ved inte om jag kan bli deg fullkomligt trogen, men jag ska försöga så långt dä löckas.

En hjärtebrännande hälsning från din i livet å döden trogne
Lars-Emil Johannesson.

P. S. Akta deg för hinstudrängen, när du gaur å sprir gössel pau trädan. Om han vill va tjärvänlig så ge han pau söta knö-len mä greben. D. S.

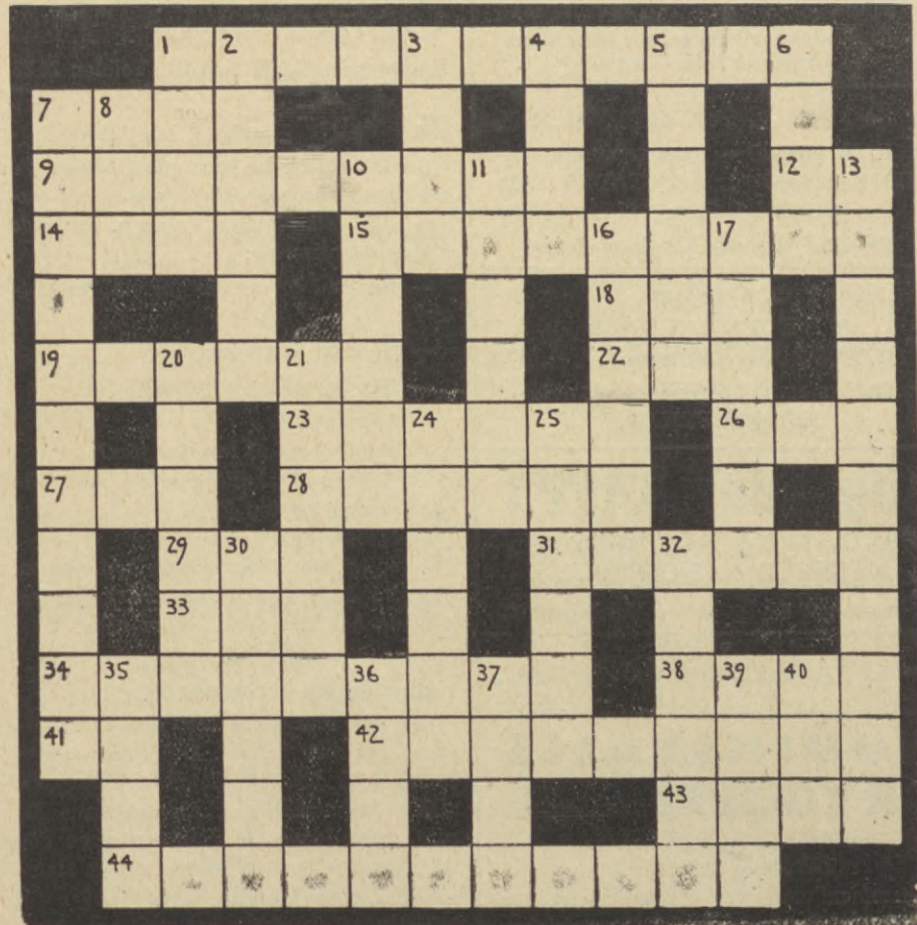
KORSORD NR 3

Vågräta ord:

1. Revy författare vi känna, som äro mat-tare än denna. (11)
7. Mängden av Edgar Wallaces detektiv-romaner. (4)
9. Swing. (9)
12. Kan vara ganska beklämd. (2)
14. Han kastar slägga, när han slutar jobbet. (4)
15. De äro oss oändligt fjärran. (9)
18. I samband med step. (3)
19. Term. (6)
22. I badrummet. (3)
23. Har ordnat med många glada skivor. (6)
26. En på sistone svältfödd. (3)
27. Fredlöshet. (3)
28. Vet ni något annat namn på en tistelstäng? (6)
29. Där går man in för att handla. (3)
31. Små små ägg av rovfisk lagda. (6)
33. Kalla tyskarna nattugglan, på grund av lätet. (3)
34. Ansågs dr Westerlund kunna göra med sina patienter. (9)
38. Far och mark. (4)
41. Öde vidd. (2)
42. Det finns en sådan institution i Uppsala. (9)
43. Man frågar sig med rätta i Finland vad ryssarna —. (4)
44. Tre kända storheter ge en obekant fjärde. (11)

Lodräta ord:

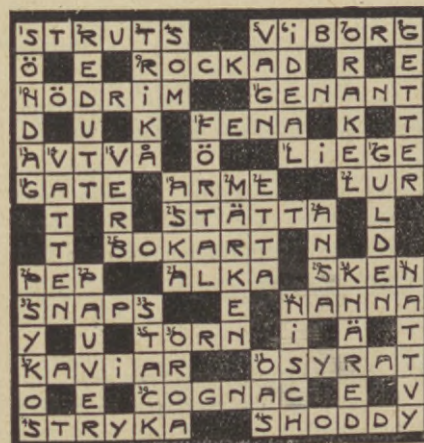
1. Bär sitt huvud väl högt. (4)
2. En kall rätt i 3. (6)
3. Se ovan! (4)
4. Söndagsstekens metamorfos på måndagen. (4)
5. Djur som i svenskan stavas med ph. (6)
6. Detsamma. (4)
7. Se upp för taget! (11)
8. Lämpligt namn på innehållslös person. (3)
10. Vita fingors skylande hölje. (6)
11. Meddelar elementär kunskap. (6)
13. Rhenvinerna 1921 är ett hittills oöverträffat. (11)
16. Äro nyheter i Lillköpings-Posten. (6)
17. Dynastien Karageorgievié. (6)
20. "Nu ska ni gå hem och äta!". (6)
21. Kan tonstycke gå i. (6)
24. Tog sig fram med Fram. (6)
25. Något som återstår. (6)
30. Är de gudlösas propaganda. (6)
32. Hur en påfågel gör sig. (6)
35. Streck. (4)
36. Mitt emot Maginotlinjen. (4)
37. Man talar om avgrundens. (4)
39. Pappa till Sju bröder. (4)
40. I samband med kornett. (3)

Lösningar

till korsord 3 skall vara oss tillhanda senast den 20 april. Insändaren av den först öppnade rätta lösningen belönas som vanligt med en femma. Lösning i majnumret.

Lösning till korsord nr 1

Pristagare blev H. A. Kindlund, Gibraltargatan 62, Göteborg, som får femman på posten.

GRANNLÄNDERNA

■ Tuberkulosen ökar i Vasa. Tuberkulofallen ökades i Vasa under år 1941 och i allmänhet kan man konstatera att sjukdomen har fått en större spridning under de senaste krigsåren, berättar andra stadsläkaren i Vasa, dr Karin Widnäs i en intervju.

Under år 1941 dogo 52 vasabor i lung-sot, medan siffran för året förut var 36. Medeltalet dödsfall per år i Vasa har varit 45—46. Evakueringen under vinterkriget har starkt bidragit till lungsotens spridande, anser dr Widnäs. Många stadsbor hamnade till sådana orter, där tuberkulos fanns i stor skala och följden blev att de blevo nedsmittade. Många dylika fall ha konstaterats i Vasa. Normalt ha lungtuberkulofallen uppgått till omkring 100 om året i Vasa, men under år 1941 var man redan i oktober uppe i omkring 200.

ESKILSTUNA

Bröderna LUNDIN & LINDBERG
METALLVARUFABRIK
Eskilstuna Telefon 13 64
Husgerådsvvaror i koppar och aluminium.
Presentartiklar i tenn

MODELLFABRIKEN
G. N. SKÖLD — Kungsgatan 61
TELEFON 20 70 BOSTADEN 32 70
ESKILSTUNA
Tillverkar alla slag av gjutmodeller

Vid behov av alla slags
HERRKLÄDER
IS GOTTFARB, Eskilstuna. Tel. 473
Handla hos oss! Förstklassiga kvalitéer!
BILLIGA PRISER.

Köp Eder KAPPA
i **ESKILSTUNA KAPPMAGASIN**
KERSELL & SVENSSON
Rådhusorget 5 Telefon 30 62

HUDIKSVALL

HUDIKSVALLS
BRYGGERI A.-B.
HUDIKSVALL
Telefoner 13 och 302
Rekommenderar sina tillverkningar av
Klass II Pilsner, Klass I Lagerdricka,
Mineralvatten och Läskedrycker

Hudiksvalls Rörledningsaffär
Tel. 655 E. BERGLUND Tel. 556
Värme- & Sanitetsanläggningar.
Lager av rör och rördelar, pannor, radiatorer, sanitetsporlin samt armatur

JÖNKÖPING

• JMW •
Självsugande hushållspumpar
Jönköpings Mekaniska Werkstads
Aktiebolag - Jönköping

Elander & Lundbergs
JÄRNHANDEL
JÖNKÖPING

BETALD ANNONSPLATS

KALMAR

SPECIALAFFÄR FÖR
GLASÖGON och OPTISKA ARTIKLAR
Optiker TOTTIE
Kaggensgat. 25, KALMAR. Telefon 24 25

Fördelning.

En flicka fick en dag värk i magen. På måndagen for hon och fadern in till staden för att besöka doktorn. Följande samtal utspann sig:

- Nä, vad är det för fel med er dotter?
- Hon har ont i magen.
- När började det värka?
- I fredags.
- Varför kom ni inte hit förr?
- Nä, se vi skulle försöka med bön och handpåläggning först.
- Hjälpte det?
- Ja, si, det liksom fördelade värken. Tidigare hade hon bara ont i magen, men nu har hon ont i ryggen också.

*

Felbedömda berömdheter.

Det går inte alltid som kloka människor spå hår i livet. Det finns många exempel på det. När Napoleon Bonaparte gick i kadettskolan, förklarade hans lärare, att denne Bonaparte varken dög till officer eller till någon annan stats-tjänst. Karlen saknade varje förmåga till initiativ.

— Låt bli att kraxa som en annan kråka, skrek en byggmästare en gång åt den unge murarlärningen Enrico Caruso.

Du kommer att sluta som tiggare fick Henry Ford en gång höra av en snål kusin.

— Ni är den mest opraktiska karl jag sett, sade en verkställare till Thomas A. Edison.

*

Två Roslagsbönder möttes och började resonera.

— Jag har haft otur med min sugga, sade den ene. Hon fick 13 grisar häromdagen.

— Det var inte dåligt, svarade hans gode vän. Min sugga fick bara 1, hon, och hade hon inte fått den, så hade hon allt grisat förgäves.

Lille Axel (klänger upp i soffan):

— Mamma är jag verkligen så bråkig som du säger?

Modern: — Ja, du är en ryslig rustibus!

Axel: — Då kan mamma verkligen vara glad, att jag inte är tvillingar!

KARLSKRONA**MODESALONGEN**

L E J A
Ronnebygat. 46 - Karlskrona - Tel. 6 13
REKOMMENDERAS!
Individuell smak! Billiga priser!

Det bästa rågsiktsbrödet samt kaffebröd och småbröd med natursmör köpes i

J. G. SVENSSONS ANGBAGERI
(f. d. Lindgrens Bageri)
Landbrogat. 8, Tel. 8 38, KARLSKRONA

KATRINEHOLM

Salong IRMARY
(IRMA LIDÉN - MARY RUNDSTRÖM)
Köpmangat. 6 **KATRINEHOLM**. Tel. 9 28
REKOMMENDERAS!

BETALD ANNONSPLATS

BO OCH ÄT BRA OCH BILLIGT PÅ
Agrells Pensionat, Storg. 27, Katrineholm,
Tel. 133. Krämbohls Pensionat, Tel. Ka-
trineholm 47 B. Abonnenter mottagas.

LIDKÖPING

KARLSSON & ARTIG, Glasmästeraffär
Tel. 149 **LIDKÖPING**
Fönsterglas, Spegelglas, Favoritspeglar,
Mattslipat glas, Muslinsglas, Ramlister
jämta inramning, Katedralglas, Orna-
ments- och Kulörta glas. Glastegelpan-
nor m. m.

MALMÖ

FOTO GRAMMOFON RADIO
Framkallar — Kopierar — Förstorar
STÖLTENS
Gust. Ad. Torg 47 Ö. Förstadsg. 29
Hamngat 1 Tel. 710 80 Bergsgat. 3

Bliv medlem i

SOLIDAR

och

MJÖLKCENTRALEN

Gynna
annonsörerna!

MALMÖ

CARL LUNDS

Stål-, Emalj- och Rostfria kärl
MALMÖ

BEG. SKRIVMASKINER

fr. kr. 40:— Räknemaskiner fr. kr. 100:—
FULL GARANTI

ÅTVIDABERGS

Östergatan 1 MALMÖ Telefon 223 64

Cederholms Byrå

Grundad 1914
Löjtnantgat. 8, MALMÖ. Tel. 226 96
Bokföring - Revisioner - Rättshandlingar

REMNERS Fotografiska affär

Föreningsgatan 5 - Tel. 552
Specialaffär för amatörfotografer.
Reklam- och industrifotografering.
Atelier för det populära **ULTRAFOTO**

Westergrens Konditori

Telefon 5 85
REKOMMENDERAS!
Fullständig Konditorirörelse

MJÖLBY

STRÖM-CAFÉET, Mjölby

REKOMMENDERAS
Telefon 150

BELLEVUE Matsalar & Café

Föreningsgatan 1. - Tel. 695,
där serveras alltid god mat till humana
priser. Abonnenter mottagas.

BETALD ANNONSPLATS

NYBRO

TANDLÄKARE TORA TORÉE

Järnh. O. Nyvalls hus, Långg. 16, Nybro.
Mottagning kl. 11-12 och (utom lördagar)
kl. 6-7. Telefon 183.

NYKÖPING

Sörmländska Lantmännens Centralförening

Huvudkontor: NYKÖPING
Avdelningskontor i Eskilstuna, Flen,
Gnesta, Katrineholm, Strängnäs
och Södertälje
Mjöl, Spannmål, Torvströ, Fodermedel,
Kalk m. m.

NÄSSJÖ

Nässjö Tricotfabrik

rekommenderar sin tillverkning av
alla slags trikåvaror.
i såväl Lahmans som billigare kvalitéer.

VELOCIPIEDER, delar och tillbehör

till lägsta priser. - Katalog och prislista
erhålls vid begäran.

WALTER ÅHLIN, Nässjö

Tel.: Affären 728, Bostaden 472

SKELLEFTEÅ

VÄSTERBOTTENS LÄNS HEMSLÖJDSFÖRENING U. P. A.

Tel. 108 93 Trädgårdsgat. 8 Tel. 108 93
REKOMMENDERAS

Se till att Ni får skor från Ernst Wahlbergs Skoaffär

Strandgatan 18 Telefon 100 87

Kommanditbolaget LINDSTRÖM & CO

Telefon 301 75 - URSVIKEN
Utför alla slag av transporter snabbt och
pålitligt.

Gör Edra inköp i K. E. Olanders A.-B.

Stationsgatan 16. Tel. 102 68

Lindberg & Alms Skidfabrik

S. Järnväggsgatan 62
Försäljer skidor av hög kvalité

Westbergs Gummiverkstad

rekommenderar välgjorda arbeten
Rikst. Verkstaden 106 57, bostaden 106 55

J. G. ENGSTRÖM ÅKERI och MURBRUKSFABRIK

Telefon 106 75 SÖRBÖLE
Ett gammalt gott bruk är att använda
J. G. Engströms murbruk

GEWES KONDITORI

Nygatan 45
Telefoner 104 31 och 108 31
REKOMMENDERAS!

SKELLEFTEÅ

Bröderna Forslunds Automobilaffär

Telefon växel 124 80 - SKELLEFTEÅ.
Försäljer samtliga General Motors auto-
mobilmärken. Tillverka och försälja
BF.-hydrauliska tippar, BF.-gengassagg-
regat för ved eller kol. - Godkända av
Statens Bränslekommission, Gengasbyrån.

J. F. Lindholms

VÄRME- & VATTENLEDNINGSAFFÄR.
SKELLEFTEÅ

Allt vad till branschen hörer.
Införda förslag och offert.

RIKSTELEFONER:
Skellefteå .... 124 50 Boliden 3
Skelleftehamn 311 48 Malmberget 61

Bäckströms Livsmedel

Inre Ursviken
Telefon affären 301 07.
REKOMMENDERAS

SKELLEFTEÅ KEMISKA TVÄTTINRÄTTNING

Stationsgatan 14 Telefon 105 52
Vid all slags tvättning

Husmödrar, Handlande: Gynna ortens fiskare!

Alla sorters färska, saltade, rökta och
kryddade fiskvaror samt surströmming
Specialitet: Västerbottensfisk
Parti- och minuthandel

VÄSTERBOTTENS LÄNS FISKFÖRSÄLJNINGSFÖRENING U. P. A. SKELLEFTEÅ

Telefoner: Butiken, Nygatan 40: 116 35
(ankn. kontoret 116 35, Kontoret, Norrbö-
leg. 54: 116 34 (ankn. chefsens bost. 116 34)

BETALD ANNONSPLATS

En angenäm kväll

får Ni vid besök på
CITY, PALLADIUM eller RÖDA KVARN
SKELLEFTEÅ

M. GUNNARSSON CHARKUTERIFABRIK

SKELLEFTEÅ
Telefoner: Kontoret 109 61
Fabriken 106 51
Gunnar Karlssons bost. 109 61

Tillverkar och försäljer alla slags char-
kuterivaror i parti och minut
Alltid färska och högprima varor
Uppköper till högsta dagspriser
prima slaktdjur

S Ö D E R H A M N

C E N T R U M

för allas beundran är alltid den Dam,
som frisérar sig hos
DAMFRISERINGEN CENTRUM
Tägtgatan 2 - SÖDERHAMN - Tel. 28 38

T O R T U N A

Bergstrands Tryckeri

Tel. Tortuna 3   Tel. Tortuna 3

U M E Å

**Hilding Carlssons
Mek Verkstad**

Skolgatan 89   UMEÅ
Telefon 15

Föreningen Möbelsnickeriet
GRISBACKA.

Tel. Fabr. 394 - UMEÅ - Kont. 684

**LUNDBERG & SCHÄDERS EFTR.
S N I C K E R I V E R K S T A D**

Hissjöväg. (Olsson & Norberg) Box. 43
UMEÅ   Tel. 701, bost. 22 71, 22 72
Tillverkar **INREDNINGAR** och **BYGG-
NADSSNICKERIER** av olika träslag

**K Ä L L A N S
L Ä S K E D R Y C K S F A B R I K**

Specialfabrik för tillverkning av kol-
sytrade drycker
Tel. 24 03   **GRISBACKA.**   Tel. 24 03

För förståndiga inköp av
Handskar, Väskor, Plånböcker, Portmonnäer
Parfyerier — Damstrumpor
Köp dem hos skinnspecialisten

H A N D S K M A G A S I N E T
Tel. 860 — Kungsgatan 69 — Tel. 860

U M E Å H A N D E L S I N S T I T U T

Utbildning i bokföring, språk, stenografi,
maskinskrivning, tuschmetoden.
— Grundlig, effektiv undervisning. —
Adr.: Storgatan 38.

DEN SOM VÄGAR NÅGOT

— VINNER ALLTID NÅGOT.
VÅGA Edert hår hos
GIDLUNDS HERR- & DAMFRISERING.
Ni vinner ett trevligt utseende.
Adr. Älidbacken, tel. 2261, Umeå.

Låt **EDER** firma vila på fast och so-
lid grund! Anlita **GUSTAV HANS-
SONS** golvbeläggningar.

Adr. Storgatan 12, telefon 21 86

U M E Å

HENRIK HARJU — UMEÅ

Rikst. 422 och 423. Lokal: Kungsg. 63
Färg-, Kemikalie- & Tapetaffär. Avdeln.
för fotografiska artiklar.
Rekommenderar sin sortering av: Färger,
Fernissor, Oljor, Falu Rödfärg, Tapeter,
Kameror, stor sortering, Förbands- och
Sjukvårdsartiklar m. m. Order till lands-
orten expedieras omgående.

U P S A L A

”ÅK”

är nyhetsfirman - **U P S A L A**

ÅGREN & KARELL

Firma Nils Wallin
FISKAFFÄR — SALUHALLEN

Telefon 12 82 - UPPSALA - Telefon 12 82
DAGLIGEN FÄRSKA VAROR

B L O M M O R

dagligen friska och hållbara, från egen
odling — **Kransar, Buketter** samt allt
vad till en förstklassig blomsterbindning
hörer. Högaktingsfullt

SVENSSONS BLOMSTERHANDEL
Skolgatan 33, UPSALA. Tel. 9 52, 25 19

NYLUND & SON
PIANOFABRIK

Tel. 39 19 - VRETGRÄND 22 - Tel. 39 19
Pianon — Flyglar — Kammarpianinon

Svea Lindströms Hembageri

JÄRNBROGATAN 36

Telefon 38 58

R E K O M M E N D E R A S

Gunnar Lindbergs Fiskaffär

Fiskhallen - Tel. 5 93, 31 37 - Fiskhallen
Efter affärstid tel. 37 75

Dagligen nyinkommen färsk Fisk, bästa
sortering samt salt **Lax, Böckling, rökt**
Ål, Räkor. Större förbrukare partipris

V Ä S T E R Å S

T R E P U N K T E R

Vår hållbara permanent
Vackra lockfrisyrer
Oljebehandlingar

FREJÅ DAMFRISERING, Geijersgatan 3
K. Nordkvist   B. Bjerström
Telefon 38 29   VÄSTERÅS

M J Ö L K B A R E N

Stora gatan 18, VÄSTERÅS. - Tel. 309 83
Frukost 40—65 öre — Lunch kr. 1:10 —
Middag kr. 1:10 — 1:35 — Supé kr. 1:65.

Inga drickspengar!

V Ä S T E R Å S

RAMAR — SPEGLAR — GLAS m. m.
EKSTRÖMS GLASMÄSTERI
Stora gatan 19 - VÄSTERÅS - Tel. 277
Innehavare: **OLOF VICTOR**

V Ä X J Ö

Säg det med blommor från
Blomsterhandeln IRIS
Telefon 23 55 - VÄXJÖ - Telefon 23 55
Friskaste blommor från egna odlingar
Specialité:
Begravningskransar i alla prislägen

Naturen

återger oss hälsa och krafter
efter arbetets påfrestningar.

Mjök och Smör

äro naturprodukter med högt hälsovärde

Kronobergs läns Mejeriförbund

V ä x j ö

Ö R E B R O

Byggmästare Carl Lindén

Olaigatan 43 - ÖREBRO - Telefon 145 21
NYBYGGNADER och **REPARATIONER**

Kostnadsförslag på begäran

Örebro Lump- & Skrotaffär
Magasin och Kontor, Triangeln, Örebro
Telefon 130 43

Köper och säljer i parti och minut: Järn-
o. Metallsrot samt Lump av alla slag

Arvid Anderssons Konditori

(Harald Lindberg) ÖREBRO
STORGATAN 20   TELEFON 124 02
R E K O M M E N D E R A S

Läder, Skinn, Skomakeriartiklar,
Skottillbehör
SKOMATERIALLAGRET

MONOPOL
ÖREBRO   Telefoner 117 83, 115 56

BETALD ANNONSPLATS

ÖREBRO**Örebro Karosserifabrik**

W. ENGLESSON & Co

ÖREBRO

KAPPOR OCH KLÄNNINGAR
till fabrikspriser**Norrköpings Kappfabrik**Drottninggatan 25, 1 tr. - ÖREBRO
Telefon 150 47**ÖRNSKÖLDSVIK****Läder- och
Skinsberedning**av alla slags hudar och
färskinn.

Välgjort arbete. Moderata priser.

Infordra prislista.

Helge Ekedahls Garveri. Telefon 1, SJÄLEVAD.
(Garveriet grundlagt 1893.)**Bjåsta Snickerifabriks A/B**Rekommenderar sina tillverkningar
av enklare och finare **Möbler**
samt **Butiksinredningar**

TELEFONER:

Fabriken, Bjåsta 97, ankn. B. Sundholms
bostad.

E. Ahlanders bostad, Bjåsta 92.

Möbelfabriken i Örnköldsvik, Nygat. 16 31

Resande J. Nordström, Norrvåge 10.

**BRÖDERNA EKBERGS
PLÅTSLAGERIVERKSTAD**(Efr. O. Ekberg) - Tel. Örnköldsvik 2417
Utför alla slags Plåtarbeten, Grovplåtsla-
geriarbeten såsom rörledning m. m.
Utför alla arbeten i rostfritt.**KRISTRÖMS
CONDITORI & CAFÉ**Odd Fellows hus, Storgatan
Telefoner Konditoriet 27 40 - bost. 21 30
Gott Kaffe, goda Bakelser. Utför allt som
hör till yrket, såsom Tårter av alla slag.
Medlem av Tårtförmedlingen.**ANGERMANLANDS
FISKFÖRSÄLJNINGSFÖRENING**Örnköldsvik
Försäljer i parti: Färs-, Salt och sur-
strömming, Böckling och Fisk.
Rikstel.: 1164, 1264. Förest. bostad 11 64**EDRA MÖBLER**
omstoppas hos**T. Bodins**

Tapetserareverkstad, Storg. 21. Tel. 23 59

ÖRNSKÖLDSVIK**AUG. JANSSONS
Trävaruagentur**

Viktoriaesplanaden 21

Mottager tacksamt inköps-
och försäljningsuppdrag.

Telefon 22 77.

Telegramadress:

"AJANS ÖRNSKÖLDSVIK"

**J. OLSSONS SKOFABRIK
JÄRVED**

Tel 400 22.

Försäljer i parti: Skodon, Handskar och
Socker av egna tillverkningar.**J. V. ENGLUNDS GLASMÄSTERI**Lokal: Storg. 19, Örnköldsvik. Rikst. 2960
Lager av: Spegelglas, Fönsterglas, Vind-
rutor, Ramlister i stor sortering. Utför
Glasslipning, Insättning av glas i bilar o.
bussar. Inramning av speglar och taylor.
Allt till billigaste priser.**ÖRNSKÖLDSVIKS HANDELSINSTITUT**Filial till Umeå Handelsinstitut, grundat
1907. Nygatan 21, Örnköldsvik. Tel. 1116.
Utbildar efter effektiva grundliga meto-
der dugliga bokförare, kontorister, steno-
grafer och maskinskrivare. Tids- o. kost-
nadsbesparande. Aftonskola kl. 18-21.
Årskurs börjar 23 aug. årligen. Till erhåll-
ande av platser medverkas.

Prospekt mot porto.

ALLAN SELLINSPECERIAFFÄREN, Vegag. 17, tel. 25 88
MJÖLKAFFÄREN, Nygatan 55, tel. 28 99
Specerier - Konserver - Delikatesser
Erkänt goda kaffeblandningar
REKOMMENDERAS!**G. W. GRENS
BOSÄTTNINGSAFFÄR**ÖRNKÖLDSVIK - Tel. 21 24 & 24 04
Glas - Porslin - Husgerädsartiklar - Järn-
varor - Glödlampor - Armatur
PARTI OCH MINUT**E. R. JOHANSSONS ELEKTRISKA** affär
Örnköldsvik. Tel. Affären 2595, Chefens
bost. 1354. Elektriska kraft- & belysnings-
anläggningar utföras snabbt och reelt.
Elektriska kylanläggningar å kylskåp.
Elektriska spisar & tillbehör. Elektriska
motorer av svenskt fabrikat. Inf. offert**MODERNA Butiksinredningar, Köksin-
redningar, Byggnadssnickerier, Trappor,
Ledstänger** utföras till billiga priser. För-
slag till **INREDNINGAR** uppsättas.
Begär offert.**P. BYSTRÖMS SNICKERIFABRIK**
Box 242 ALFREDHEM Tel. 50 24**ÖDLINGS
Kortvaru- & Hemstickningsaffär**GULLÅNGET
Telefon 10 58

REKOMMENDERAS!

ÖRNSKÖLDSVIK**Anlita W. ÖLUNDS TRYCKERI!****GÖR ALLTID ETT GOTT INTRYCK!**

LUGNVIK

Telefon: Örnköldsvik 11 99.

MARTIN STRANDBERGSPECIERER - KONSERVER - KÖTT-
& CHARKUTERIVAROR M. M.

Telefoner: 24 00 och 24 30

SANNA FORSBERGS HEMBAGERI

Rikstel. 2794 ÖRNKÖLDSVIK Storg 34

Alltid färskt och gott Kaffe- och Smör-
gåsbröd, Småbröd och Sockerkakor**E. A. ÖBERGS ADVOKATBYRÅ**

Innehavare: TURE MÅNSSON.

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund
Telefon 2194, bostaden 2294Ombud för Örnköldsviks Engrossistföre-
ning. JURIDISKA UPPDRAG av alla slag**FÖR ER...**som värdesätter gott kaffe
och färskt gott bröd!

Uthärning.

NYA KONDITORIET

Storgat. 24, ÖRNKÖLDSVIK, Tel. 2114

**ANGERMANLANDS LANTMANNAFÖR-
BUND.**Rt. 2540, 2529, 2539, Förest. bostad
1040. Filial Örnköldsvik. **Kraftfoder,
Gödselmedel, Foderspannmål, Utsäden**
och **Fröer** alltid i lager till humana priser
Jordbrukare! Gynna Edert eget företag.Vänner av **GOTT BRÖD** gynna
WEDIN & NORBERGS BAGERI
JÄRVEDSBY. Rt. 20 82

med Edra värda beställningar.

Specialité: **Järvedsbylimpan.****ÖSTERSUND****ÖSTERSUNDS HANTVERKSINSTITUT**Storg. 46 utbildar efter effektiva, grund-
liga metoder, dugliga bokförare, kontoris-
ter, stenografer och maskinskrivare.
Telefon 507.**MARGARETAS
MATSALAR**
Storgatan 16**ERKÄNT GOD MAT**
Telefon 23 33En ljusning blir det i Eder affär
om Ni anlitar**ELEKTRISKA INSTALLATIONS
A.-B., — ÖSTERSUND**

Vidare upplysningar tel. 2300

Tidningen
FOLKET,
Eskilstuna,

är den mest lästa av sörmlands-
tidningarna på platsen
och i länet

Värdefullt annonsorgan.

Norra Ångermanlands

och

**Södra Västerbottens Skogs-
ägareförening**

(Medlemmarnas eget försäljningsorgan).

Bistår medlemmarna vid avsätt-
ning av Sågtimmer, Massaved,
Stolpar, Pålar, Slipers, Bränn-
ved, Träkol m. m.

Sammanhållning tillför-
säkrar skogsägarna de bästa
priser marknaden kan bjuda.

Försäljer från egen ved-
gård: Brännved, Bilved och
Bilkol.

Vänd Eder med förtroende till föreningens kontor:

Telefoner: 11 71, 12 25
(Ankn. Vedgården, Rt. 12 25)
Örnsköldsgatan 6
ÖRNSKÖLD SVIK

över 700.000
svenska hushåll
äga
LUMA-fabriken

*Köp den ljusrika
kooperativa
lampan*

LUMA

SPRITGASKÖKET

PUNKER

BRINNER
SOM GAS

INGET OS, INGET SOT.
INGEN PUMPNING

Säljes hos

LANDETS JÄRNHANDLARE